VOICES OF IMMIGRANT WOMEN

Αριθμός Έργου: 2020-1-ES01-KA203-082364

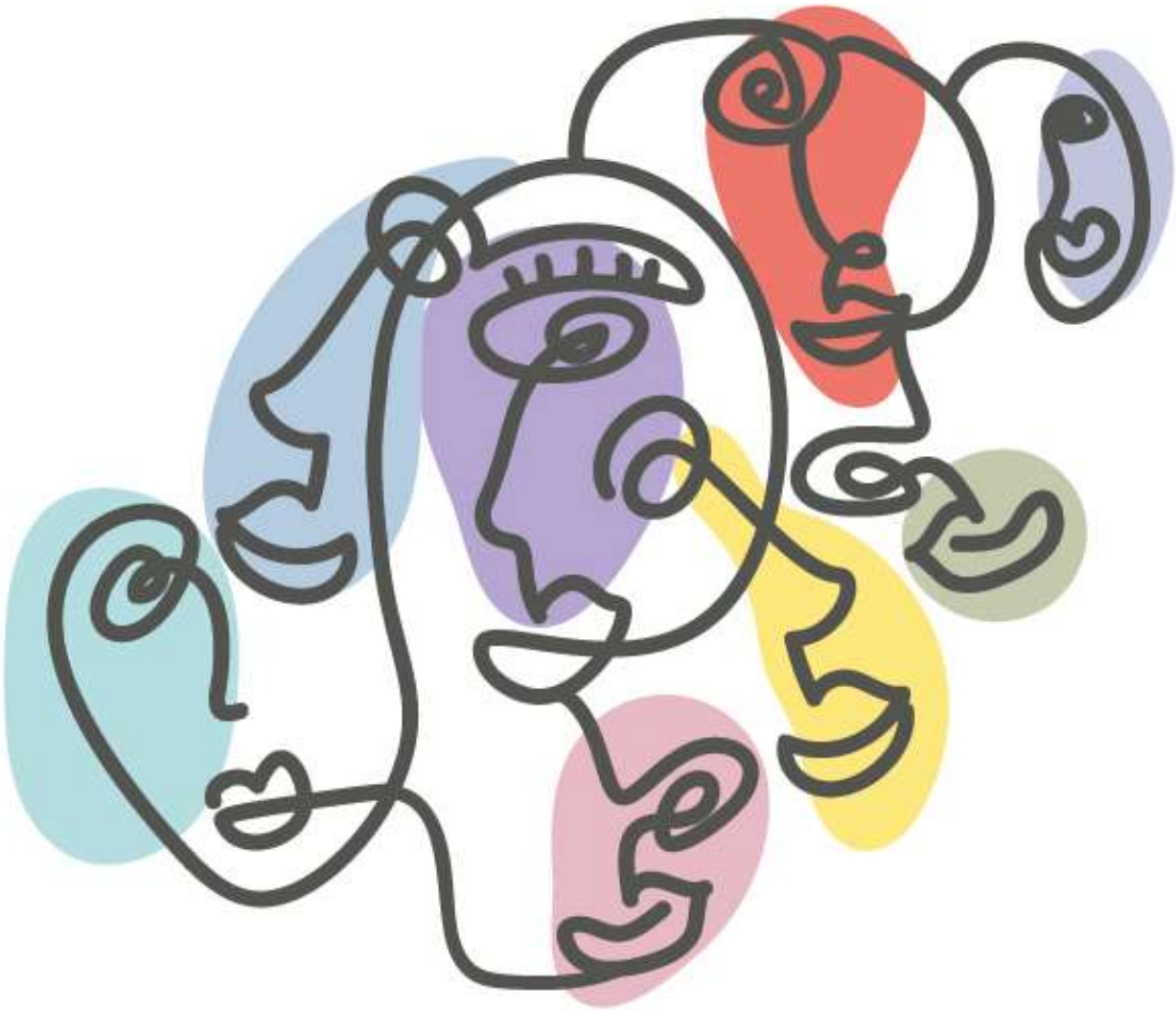

Σεμινάριο κατάρτισης
Μεταναστεύσεις, φύλο και ένταξη στο ευρωπαϊκό πλαίσιο: Μια διεπιστημονική προσέγγιση

Ενότητα 7
Υπηρεσίες για την κοινωνική ένταξη και τη συμμετοχή των μεταναστριών και η διαφορετικότητά τους

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Αριθμός Έργου: 2020-1-ES01-KA203-082364

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή

Υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης με έμφαση στη διαφορετικότητα των μεταναστριών. Προσέγγιση βασικών εννοιών

Προσδιορισμός των κύριων υπηρεσιών κοινωνικής ένταξης, των αδυναμιών και των προτάσεων βελτίωσης

Καλές πρακτικές για την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής ένταξης και συμμετοχής των μεταναστριών ως πολιτών

Πρακτική προσέγγιση σε εθνικό επίπεδο

- Ελλάδα
- Ισπανία
- Γαλλία
- Ιταλία
- Πορτογαλία
- Σλοβενία

Κεφαλαιο 5: ευρωπαϊκη διασταση

Έγγραφα διαθέσιμα για λήψη

Μαθησιακά αντικείμενα/πρακτικές δραστηριότητες

Πηγές

Γλωσσαρι

Εισαγωγή

Η Ενότητα 7 είναι αφιερωμένη στην ***κοινωνική ένταξη και τη συμμετοχή*** των μεταναστριών ως πολιτών σε σχέση με τις διαφοροποιήσεις που συνεπάγεται η ιδιαίτερη κατάσταση της ιδιότητάς τους ως μεταναστριών και γυναικών. Όσον αφορά τις διαδικασίες ένταξης, η Ενότητα προσφέρει ένα περίγραμμα των ***υπηρεσιών κοινωνικής ένταξης*** που μπορούν ή πρέπει να βρουν οι μετανάστριες στην κοινωνία υποδοχής και πώς αυτές σχετίζονται με τις ***διαφοροποιήσεις που χαρακτηρίζουν τις μετανάστριες ως φορείς της μεταναστευτικής τους εμπειρίας***.

Υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης με έμφαση στη διαφορετικότητα των μεταναστριών. Προσέγγιση βασικών εννοιών

Η κοινωνική ένταξη είναι «*μια διαδικασία που εξασφαλίζει ότι τα άτομα που κινδυνεύουν από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό αποκτούν τις ευκαιρίες και τους πόρους που απαιτούνται για να συμμετέχουν πλήρως στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή και να απολαμβάνουν ένα επίπεδο διαβίωσης και ευημερίας που θεωρείται φυσιολογικό στην κοινωνία στην οποία ζουν. Η κοινωνική ένταξη διασφαλίζει επίσης ότι οι ευάλωτες ομάδες και τα άτομα έχουν μεγαλύτερη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων που επηρεάζουν τη ζωή τους και ότι μπορούν να έχουν πρόσβαση στα θεμελιώδη δικαιώματά τους.*» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2010, σ. 1).

Στο πλαίσιο αυτού του πολυδιάστατου φαινομένου που αφορά την κοινωνική, οικονομική, επαγγελματική, εκπαιδευτική, πολιτική και πολιτιστική ζωή του ατόμου, τα ***άτομα με μεταναστευτικό υπόβαθρο*** -ιδιαίτερα οι γυναίκες, τα παιδιά και οι νέοι- διατρέχουν μεγαλύτερο ***κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού και περιθωριοποίησης***. Εξάλλου, οι υπηρεσίες θα εξαρτηθούν από τις ***ρυθμίσεις και τις πολιτικές*** που αφορούν τη μετανάστευση. Ως εκ τούτου, η ανάλυση που οδηγεί στον ορισμό των υπηρεσιών κοινωνικής ένταξης για τις μετανάστριες δεν μπορεί να παραγνωρίσει την ***κατάστασή τους ως μετανάστριες και γυναίκες***, μια διττή διάσταση που τις κάνει να αντιμετωπίζουν μια σειρά από μεταβλητές, και συγκεκριμένα:

- *Σχέδιο μετανάστευσης* (παράγοντες ώθησης και έλξης, προσδοκίες, αλλαγές κ.λπ.),

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

- *Διαδικασία μετανάστευσης* (διαδρομές, άφιξη & είσοδος, μόνη της, οικογενειακή επανένωση, κ.λπ,)
- *Νομικό καθεστώς* (νόμιμη/παράνομη άφιξη & παραμονή, κανονισμοί, έγγραφα, κ.λπ.),
- *Κοινωνικοπολιτισμικό υπόβαθρο* (κοινωνική τάξη, μορφωτικό επίπεδο, εμπειρίες κοινωνικοπολιτισμικής συμμετοχής, γνώση γλωσσών, κ.λπ,)
- *Οικονομικές συνθήκες* (εργαζόμενοι, άνεργοι, αυτοαπασχολούμενοι, εξαρτώμενοι, εισοδηματική τάξη, κ.λπ,)
- *Διαπροσωπικές σχέσεις* (ανύπαντροι/παντρεμένοι, οικογένεια, παιδιά, φίλοι, δίκτυα, κ.λπ.),
- *Στεγαστικές συνθήκες* (χώρος κατοικίας, ποιότητα κατοικίας, αριθμός κατοίκων, κ.λπ.).

Πρόσθετες πτυχές που σχετίζονται ειδικά με την ***ιδιότητά τους ως γυναικών*** είναι:

- *Φύλο* (στερεότυπα και ρόλοι που βασίζονται στο φύλο, μητρότητα, ανατροφή παιδιών, οικονομική και νομική εξάρτηση, έμφυλη βία, διακρίσεις ιδίως κατά ορισμένων εθνικών ομάδων ή μειονοτήτων, κ.λπ,)
- *Ευκαιρίες απασχόλησης* («γυναικείες» θέσεις εργασίας, επαγγελματικές θέσεις, μισθός, οικονομική εξάρτηση, κ.λπ,)
- Και *υγειονομική περίθαλψη* (υγεία των γυναικών, αναπαραγωγική υγεία, εγκυμοσύνη κ.λπ.).

Ορισμένες από αυτές τις πτυχές μπορεί να αφορούν τόσο τις γυναίκες όσο και τους άνδρες σε διαφορετικά κοινωνικά πλαίσια και καταστάσεις- άλλες συνεπάγονται μεταναστευτικά φαινόμενα και ζητήματα φύλου: συνολικά, συμβάλλουν στη δημιουργία της ***κοινωνικής ταυτότητας μιας μετανάστριας*** και στις ***δυνατότητές της να συμμετέχει*** στην κοινωνική ζωή της κοινωνίας στην οποία έχει εγκατασταθεί. Καθοδηγούμενες από ένα τόσο πολύπλοκο σύνολο μεταβλητών, οι μεμονωμένες περιπτώσεις είναι συνήθως διαφορετικές μεταξύ τους.

Σύμφωνα με το σχέδιό τους, οι μετανάστες προσδοκούν από τη ***μεταναστευτική τους εμπειρία*** να επιφέρει αλλαγές στη ζωή τους: όπως για τις μετανάστριες, μια εμπειρία ανθρώπινης κινητικότητας μπορεί να αποτελέσει μια ***στιγμή ενδυνάμωσης*** και ένα ***μεταβατικό χειραφετητικό στάδιο*** σε μια ευρύτερη διαδικασία κοινωνικής αναγνώρισης και μετασχηματισμού.

Ένα σύνολο ***πολιτικών κοινωνικής ένταξης*** επικεντρώνεται κυρίως στην απασχόληση, την εκπαίδευση, τη στέγαση και την υγεία: αν αντιμετωπιστούν με περιεκτικό τρόπο, οι παράγοντες αυτοί θα εισάγουν τους μετανάστες σε κοινωνικές, πολιτιστικές και πολιτικές συμμετοχικές διαδικασίες που θα τους επιτρέψουν ***να συμμετάσχουν ως πολίτες*** στην κοινωνία υποδοχής.

Σύμφωνα με ορισμένες προσεγγίσεις, οι οποίες εκφράζονται από αφηγήσεις μεταναστριών και σχετικές μελέτες, οι διαδικασίες κοινωνικής ένταξης και συμμετοχής των πολιτών προωθούνται καλύτερα μέσω της ***κοινωνικοπολιτισμικής συμμετοχής*** τόσο των μεταναστριών όσο και του περιβάλλοντος κοινωνικού πλαισίου. Παρατηρώντας από μια άλλη οπτική γωνία, η ***εργασία και η επαγγελματική εκπλήρωση*** είναι αυτές που επιτρέπουν υψηλότερο βαθμό κοινωνικής ένταξης και ενεργού συμμετοχής.

Εν κατακλείδι, όλες οι προαναφερθείσες πτυχές και προσεγγίσεις θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό των ***υπηρεσιών που αποσκοπούν στην κοινωνική ένταξη και τη συμμετοχή των μεταναστριών***.

Διαδικτυακές πηγές

European Commission, 2010, *The European Social Fund and Social Inclusion* (Summary fiche), European Union, Belgium
(https://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/sf_social_inclusion_en.pdf).
Η παρούσα έκθεση ασχολείται με την κοινωνική ένταξη ως βασική προτεραιότητα για την Ευρώπη σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ- ιδιαίτερα σημαντικό είναι το περιεχόμενο που αφιερώνεται στις ειδικές ανάγκες των ευάλωτων ομάδων, στις οδούς ένταξης και στις δομές που ασχολούνται με την κοινωνική ένταξη.

European Commission, 2020, *Watch now: Promoting the social integration of migrant women*, 26 November 2020, European Website on Integration.
(https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/watch-now-promoting-social-integration-migrant-women_en)
Το πρώτο διαδικτυακό σεμινάριο της φετινής έκδοσης της πλατφόρμας μετανάστευσης Καναδά-ΕΕ για την ένταξη των μεταναστριών επικεντρώθηκε στην κοινωνική ένταξη.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

VOICES OF IMMIGRANT WOMEN

Αριθμός Έργου: 2020-1-ES01-KA203-082364

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Προσδιορισμός των κύριων υπηρεσιών κοινωνικής ένταξης, των αδυναμιών και των προτάσεων βελτίωσης

Οι ***υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης*** σχεδιάζονται, στις περισσότερες περιπτώσεις, ***αδιακρίτως τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες μετανάστες*** και στοχεύουν κυρίως στην απασχόληση, την εκπαίδευση, τη στέγαση και την υγεία. ***Υπηρεσίες για τις μετανάστριες*** μπορούν να βρεθούν σε σχέση με ειδικές ανάγκες υγειονομικής περίθαλψης και μορφές εκμετάλλευσης και βίας λόγω φύλου.

Η συνδικαλιστική ζωή - μέσω ΜΚΟ, κοινοτικών ενώσεων, φιλανθρωπικών οργανώσεων και άλλων μη κερδοσκοπικών φορέων - αποδεικνύεται ζωτικός ***παράγοντας αντιπροσωπευτικότητας, ακτιβισμού και συμμετοχικότητας*** για τους μεταναστευτικούς πληθυσμούς. Παίζοντας το ρόλο του διαμεσολαβητή μεταξύ των ατόμων (π.χ. των μεταναστριών) και του κράτους (π.χ. των δημόσιων φορέων), ο τομέας αυτός προσφέρει ένα ***ευρύ φάσμα υπηρεσιών*** που εκτείνεται από υπηρεσίες που βασίζονται στη γνώση και την ανταλλαγή πληροφοριών (συμβουλές, νομικές συμβουλές, διαμεσολάβηση, κατάρτιση κ.λπ.), κοινωνικές παροχές και ανθρώπινες υπηρεσίες (προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εκστρατείες ευαισθητοποίησης κ.λπ.), έως την κοινωνικοπολιτιστική προώθηση (πολιτιστικές εκδηλώσεις, καλλιτεχνικές δραστηριότητες, αγορές, δημόσια συνέδρια κ.λπ.). Οι δράσεις αυτές είναι σημαντικές για την ***υπέρβαση του διαχωρισμού και την προώθηση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης*** μεταξύ μεταναστών και ντόπιων, η οποία αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για τη μείωση της οικονομικής και κοινωνικής περιθωριοποίησης των μεταναστριών, με απώτερο στόχο την οικοδόμηση πιο συνεκτικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι ***ενώσεις μεταναστριών*** κατέχουν μια ιδιαίτερη θέση: ιδρύθηκαν ως εθελοντικές, πολιτιστικές, διαπολιτισμικές, κοινοτικές ή διαφορετικά καθορισμένες οντότητες, οι ενώσεις αυτές βασίζονται είτε σε μετανάστες, είτε σε μετανάστριες, είτε σε «μικτά» (μετανάστες και αυτόχθονες) μέλη. Οι ενώσεις μεταναστριών δεσμεύονται να ***εκπροσωπούν τα συμφέροντα των μεταναστριών*** και των μεταναστευτικών κοινοτήτων, εξ ου και η σημασία της ανταλλαγής πληροφοριών, γνώσεων και εμπειριών. Εκτός αυτού, η αποστολή τους είναι να εργάζονται προς την κατεύθυνση της δημιουργίας των συνθηκών για ουσιαστικό διάλογο μεταξύ των πολιτών και θετική αλληλεπίδραση με το περιβάλλον κοινωνικό πλαίσιο, η οποία επιτυγχάνεται με πολυεπίπεδη δικτύωση και συνεργασία.

Οι ***υπηρεσίες*** που αποσκοπούν στη διευκόλυνση της ***κοινωνικής ένταξης των μεταναστριώνπαρέχονται από***:

- Τα κατά τόπους ***γραφεία μετανάστευσης*** περιλαμβάνουν ενίοτε ειδικές υπηρεσίες για τις μετανάστριες γυναίκες
- Τα δημόσια ***γραφεία απασχόλησης*** μπορούν να οργανώσουν υπηρεσίες που προορίζονται ειδικά για τις μετανάστριες
- ***Φορείς κατάρτισης***, καθώς και ***σχολεία*** και άλλα ***εκπαιδευτικά ιδρύματα***
- ***Θρησκευτικές και φιλανθρωπικές οργανώσεις***: προωθώντας τα συμφέροντα και τις αξίες τους, οι οργανώσεις αυτές μπορούν επίσης να αναλάβουν ορισμένες υπηρεσίες που δεν καλύπτονται επαρκώς από τη δημόσια διοίκηση.
- Οι ***ΜΚΟ*** και οι μη κερδοσκοπικοί φορείς αντικαθιστούν το κράτος σε διάφορες υπηρεσίες και λειτουργούν ως βασικός παράγοντας κοινωνικής προώθησης και ενσωμάτωσης.
- Οι ***ενώσεις μεταναστριών (ή μικτές)*** είναι σημαντικές για μια σειρά υπηρεσιών που δεν καλύπτονται επαρκώς από τους δημόσιους φορείς και για τη συμμετοχή των μεταναστριών στους πολίτες.

Οι μετανάστριες ***κινδυνεύουν από διπλή διάκριση και περιθωριοποίηση*** επειδή είναι μετανάστριες και γυναίκες. Ωστόσο, τα «προβλήματά» τους δεν είναι «προβλήματα των γυναικών», αλλά **προβλήματα της κοινωνίας**, πράγμα που σημαίνει ότι η ένταξη δεν είναι ευθύνη των μεταναστριών, αλλά μια **πολυεπίπεδη διαδικασία** στην οποία εμπλέκονται διάφοροι κοινωνικοί φορείς. Κατά συνέπεια, η ***βελτίωση των υφιστάμενων συστημάτων κοινωνικών υπηρεσιών*** για τους μετανάστες/τις μετανάστριες αποτελεί προτεραιότητα: οι υπηρεσίες πρέπει να ***ενισχυθούν*** όσον αφορά τους κοινωνικούς κανόνες, τους πόρους και τις αρμοδιότητες, γεγονός που συνεπάγεται μια ορισμένη πολιτική βούληση.

Ακολουθούν ορισμένα κύρια ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν όσον αφορά τη βελτίωση των κοινωνικών υπηρεσιών:

- ***Κατάρτιση του προσωπικού σχετικά με τις συνθήκες και τις ανάγκες των μεταναστριών***, η οποία θα πρέπει να συνεπάγεται ***πολιτισμική επάρκεια*** και ***προσέγγιση με ευαισθησία ως προς το φύλο*** κατά την παροχή υπηρεσιών.
- Χρειάζονται ***περισσότερα δεδομένα και έρευνα***: τακτικές και συνεχείς ***αξιολογήσεις αναγκών*** και

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

παρακολούθηση, καθώς και παρακολούθηση της ένταξης και των συμμετοχικών διαδικασιών.

- Ιδιαίτερη προσοχή στις ***μετανάστριες που βρίσκονται σε ιδιαίτερα ευάλωτη κατάσταση*** (π.χ. ανύπαντρες μητέρες) και στις ανάγκες τους.
- Εγγύηση της ***πρόσβασης των μεταναστριών στις κοινωνικές υπηρεσίες*** με την παροχή ***πληροφοριών*** και τη ***μετάφραση*** της σχετικής τεκμηρίωσης
- Να βοηθούν τις μετανάστριες στην ***αναγνώριση των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών προσόντων*** που απέκτησαν στις χώρες καταγωγής τους και των άτυπων δεξιοτήτων τους
- Μείωση των εκπαιδευτικών κενών με την προώθηση των ***εκπαιδευτικών ευκαιριών*** για τις μετανάστριες και την παροχή εργαλείων για την ***επαγγελματική τους βελτίωση***
- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και συμμετοχής μέσω της ***εργασιακής ενσωμάτωσης*** με τη διοργάνωση ***εκπαιδευτικής και επαγγελματικής κατάρτισης***.
- Προώθηση της ***αλληλεπίδρασης με τις τοπικές κοινότητες***, οι οποίες συχνά είναι αδύναμες ή ακόμη και ανύπαρκτες, με τη δημιουργία χώρων και στιγμών για τη ***συμμετοχή στην κοινότητα***
- Υποστήριξη των ***ενώσεων μεταναστριών***, με στόχο τη συνηγορία και την κοινωνική ενδυνάμωση των μεταναστριών, με τη δημιουργία επαγγελματικών και κοινωνικών δικτύων και την οικοδόμηση του αισθήματος της κοινότητας.
- ***Ενίσχυση των μέτρων κατά των διακρίσεων***, ιδίως εκείνων που πλήττουν τις μετανάστριες και εμποδίζουν την κοινωνική ένταξη και τη συμμετοχή τους στους πολίτες, προωθώντας την ευαισθητοποίηση σε ευρύτερο κοινωνικό επίπεδο.

Διαδικτυακές πηγές

Κοντοδιάκου Π., Στύλιου Λ., Θεοδοσίου Α., Σωτηροπούλου Γ., Καμέας Α. (2018), *The Social Integration of Migrant and Refugee Women: A Guide for Policy Makers*, WEMIN
(http://www.wemin-project.eu/wp-content/uploads/2018/11/The-social-integration-of-Migrant-and-Refugee-Women-a-Guide-for-Policy-Makers.pdf)
Ο Οδηγός αυτός απευθύνεται στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής που ασχολούνται με τον τομέα της κοινωνικής ένταξης των μεταναστριών και των γυναικών προσφύγων. Με βάση τα πορίσματα του έργου WEMIN και τη συσσωρευμένη εμπειρία, ο Οδηγός περιλαμβάνει ορισμένες συστάσεις για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής της ΕΕ και των κρατών μελών.

Ευρωδιακονία & Συγγραφείς: Gabriela Agatiello, Lukas Humer, 2018, *Eurodiaconia's Guidelines for the Integration of Migrant Women*, Bruxelles.
(https://www.eurodiaconia.org/wordpress/wp-content/uploads/2018/12/Eurodiaconia_Guidelines_Integration_Migrant_Women_WEB.pdf)
Αφιερωμένη στην ένταξη των μεταναστριών στην Ευρώπη, η παρούσα έκδοση ξεκινά από τα χαρακτηριστικά των μεταναστριών, παρουσιάζει βασικές προκλήσεις και πρακτικές συστάσεις για την αποτελεσματικότερη ένταξή τους και καταλήγει με ορισμένα παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών.

INTERREG V-A ITALY-SLOVENIA: INTEGRA PROJECT, *Cross-border network for migrant women. Social inclusion, sexual and reproductive health*.
(https://www.interregyouth.com/single-post/2020/05/20/cross-border-network-for-migrant-women-social-inclusion-sexual-and-reproductive-health)
Αυτός ο δικτυακός τόπος είναι αφιερωμένος στο έργο INTEGRA, με στόχο την προστασία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας των μεταναστριών που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν σε πολιτισμούς με έντονο πατριαρχικό αποτύπωμα.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Καλές πρακτικές στην παροχή υπηρεσιών για την κοινωνική ενσωμάτωση και τη συμμετοχή των μεταναστριών ως πολιτών

Οι προσπάθειες για την ένταξη των μεταναστών, με ιδιαίτερη αναφορά στην ***κοινωνική ένταξη και τη συμμετοχή των μεταναστριών ως πολιτών***, μπορούν να παρατηρηθούν μέσα από το πρίσμα των καλών πρακτικών, που εφαρμόζονται σε διάφορα εδαφικά επίπεδα (εθνικό/διεθνές, περιφερειακό/διαπεριφερειακό, τοπικό). Εξάλλου, οι διαδικασίες κοινωνικής ένταξης και συμμετοχής των μεταναστριών στην κοινωνία προϋποθέτουν την κοινή δέσμευση διαφόρων φορέων που δραστηριοποιούνται στον τομέα, δηλαδή δημόσιων φορέων, τοπικών αρχών, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, ΜΚΟ, οργανώσεων της διασποράς, πολιτιστικών ενώσεων κ.λπ. για την επίτευξη καλών αποτελεσμάτων και πρακτικών.

Ακολουθούν ορισμένες από τις πιο διαδεδομένες ***πρακτικές κοινωνικής ένταξης***:

- ***Τα προγράμματα εκπαίδευσης και ένταξης στην απασχόληση για ενήλικες***, και ιδίως για τις ***μετανάστριες***, αποσκοπούν στην ενίσχυση των επαγγελματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων τους, διευκολύνοντας την ένταξή τους μέσω εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και αμειβόμενης πρακτικής άσκησης, που συχνά οργανώνονται και υλοποιούνται ως ειδικά ***προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης***.
- ***Μαθήματα γλώσσας για ενήλικες***, επίσης οργανωμένα σε ***ομάδες μόνο μεταναστριών***: ο κύριος στόχος της γλωσσικής κατάρτισης είναι να αποκτήσουν οι μετανάστριες ευχέρεια στην προφορική επικοινωνία, με βασικό στόχο τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους στην αγορά εργασίας, ως εκ τούτου, μέρος των προγραμμάτων σπουδών βασίζεται σε καθημερινές καταστάσεις- στο πλαίσιο των προγραμμάτων γλωσσικής κατάρτισης, είναι δυνατόν να διοργανωθούν πανεπιστημιακές εξετάσεις σε προχωρημένο επίπεδο προκειμένου να πιστοποιηθεί η επάρκεια στην εθνική γλώσσα της κοινωνίας υποδοχής.
- Η ***πολιτιστική-γλωσσική διαμεσολάβηση*** είναι ένα μάλλον διαδεδομένο εργαλείο ένταξης σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες: η υπηρεσία χρησιμοποιείται σε μεγάλο βαθμό στο πλαίσιο των ***εκπαιδευτικών συστημάτων*** τόσο με παιδιά/μαθητές μετανάστες όσο και με τις οικογένειές τους (επικοινωνία σχολείου-οικογένειας)- μπορεί να παρέχεται περαιτέρω σε ***δραστηριότητες κατάρτισης*** για ενήλικες, και συγκεκριμένα για γυναίκες μετανάστριες- πιο συγκεκριμένα, υπηρεσίες διαμεσολάβησης μπορούν να βρεθούν στα γραφεία ευρέσεως εργασίας, και κυρίως στον τομέα της ***υγειονομικής βοήθειας*** (νοσοκομεία) με ιδιαίτερη προσοχή στην ***υγεία των γυναικών***.
- ***Γραφεία πληροφόρησης*** (γραφεία, ηλεκτρονικές πλατφόρμες, τηλεφωνικές γραμμές, κ.λπ.) που δημιουργήθηκαν από ΜΚΟ, ενώσεις μεταναστριών και μεταναστών σε διάφορα εδαφικά επίπεδα, από τοπικό έως διεθνές: καλύπτουν διάφορους τομείς (οικογένεια, εκπαίδευση, απασχόληση, υγεία, στέγαση, κοινωνικοποίηση, γραφειοκρατία, κ.λπ.), οι οργανώσεις αυτές ασχολούνται με μια σειρά από υπηρεσίες ένταξης που αποδεικνύεται ότι δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς ή ανεπαρκώς από τη δημόσια διοίκηση: αυτές περιλαμβάνουν βασικές πληροφορίες και συμβουλές, διαμεσολάβηση, νομική συνδρομή, εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά προγράμματα, μαθήματα γλώσσας, καθοδήγηση στην απασχόληση, ψυχολογική υποστήριξη και άλλες υπηρεσίες που αποσκοπούν στη γεφύρωση των εμπλεκόμενων μερών (μεταναστών και γηγενών) και στη διευκόλυνση της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών, δηλαδή των μεταναστριών και των ειδικών αναγκών τους.
- ***Ενεργός συμμετοχή των μεταναστριών στην κοινωνικοπολιτιστική και κοινωνικοπολιτική ζωή***: αυτό σημαίνει την ένταξη των μεταναστριών σε πρωτοβουλίες που υπερβαίνουν τις «απλές» υπαρξιακές ανάγκες και τις εισάγουν στην κοινωνικοπολιτιστική και κοινωνικοπολιτική ζωή του πλαισίου στο οποίο έχουν εγκατασταθεί- οι δράσεις αυτές προωθούνται κυρίως από μεταναστευτικές και αυτόχθονες ΜΚΟ και ενώσεις και συνεπάγονται μια μακρά σειρά δραστηριοτήτων, όπως καλλιτεχνικά εργαστήρια, εκστρατείες ευαισθητοποίησης, διαπολιτισμικές δραστηριότητες, διατήρηση της πολιτιστικής και γλωσσικής ταυτότητας, δημόσια συνέδρια, δραστηριότητες έρευνας και τεκμηρίωσης κ.λπ, όλες με στόχο την περαιτέρω υποστήριξη και ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων των μεταναστριών που είναι χρήσιμες για την αποτελεσματική κοινωνική ένταξη και συμμετοχή τους στους πολίτες.
- ***Δίκτυα κοινωνικής υποστήριξης***: η δικτύωση έχει αποφέρει καλά αποτελέσματα σε διάφορα εδαφικά και επιχειρησιακά επίπεδα: τα δίκτυα φιλίας και τα οικογενειακά δίκτυα αξιολογούνται ως θεμελιώδη για την ένταξη των μεταναστών/μεταναστριών στις κοινωνίες υποδοχής, ιδίως στην αρχή της μεταναστευτικής εμπειρίας- στη συνέχεια, τα δίκτυα κοινωνικής υποστήριξης, που συχνά αποτελούνται από ενώσεις, ΜΚΟ, θρησκευτικές οντότητες κ.λπ., αποτελούν ζωτικό πόρο για την αποτελεσματική ένταξη, προσφέροντας στις μετανάστριες μεγαλύτερες δυνατότητες κοινωνικής, πολιτιστικής και πολιτικής εκπροσώπησης και

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

συμμετοχής τους ως πολίτες.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Διαδικτυακές πηγές

DIMITRA, DOCUMENTA, EDITC & KIST, 2018, *Good practices on social integration and civic participation of migrant women at European level*, Deliverable 1.1: *InCommon Toolbox. Cultural and Educational Interventions for the Exercise of the Active Citizenship of Migrant Women*, July 2018, InCommon Project, UE.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή & Ευρωπαϊκός δικτυακός τόπος για την ένταξη, 31 Ιουλίου 2018 (https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/good-practices-social-integration-and-civic-participation-migrant-women-european_en), με σύνδεσμο για την έκθεση καλών πρακτικών που μπορεί να μεταφορτωθεί. Αυτή η έκδοση ασχολείται με την κοινωνική ένταξη, τη συμμετοχή στα κοινά και την ενεργό πολιτότητα των μεταναστριών και φέρνει μαζί της 40 παραδείγματα καλών πρακτικών που εφαρμόζονται σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες.

Heinrich G. (εισηγητής), 2018, *Migration from a gender perspective: empowering women as key actors for integration*, Έκθεση | Έγγρ. 14606 | 30 Αυγούστου 2018, Επιτροπή Ισότητας και Μη Διάκρισης, Κοινοβουλευτική Συνέλευση, Συμβούλιο της Ευρώπης.
(https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=25015&lang=en)
Η επένδυση στην ένταξη των γυναικών μεταναστών και προσφύγων σημαίνει τη δημιουργία μιας στέρεης βάσης για την ένταξη των μελλοντικών γενεών και για την ανάπτυξη ειρηνικών, χωρίς αποκλεισμούς και συνεκτικών κοινωνιών που βασίζονται σε κοινές αξίες και στο σεβασμό της διαφορετικότητας. Συνεπώς, ο σχεδιασμός, η εφαρμογή, η αξιολόγηση και η παρακολούθηση όλων των πολιτικών ένταξης των μεταναστών και των προσφύγων θα πρέπει να είναι ευαίσθητες ως προς το φύλο.

WEMIN - Ενδυνάμωση και ενσωμάτωση των μεταναστριών, Διεθνές Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα, 2019-2020
(http://www.wemin-project.eu/)
Το WEMIN ήταν ένα διετές Έργο με στόχο την εφαρμογή και προώθηση ενός πρωτοποριακού μοντέλου ένταξης για μετανάστριες και πρόσφυγες όλων των ηλικιών στις εμπλεκόμενες κοινότητες. Το Έργο ασχολήθηκε με τις κοινωνικές, πολιτιστικές, εκπαιδευτικές και επαγγελματικές πτυχές της ένταξης σε οκτώ χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το έργο υλοποίησε άμεσες παρεμβάσεις σε γυναικείους πληθυσμούς μέσω της ανταλλαγής εμπειριών μεταξύ των εταίρων.

Κοντοδιάκου Π. (2018), *D1.4: Λεπτομερής περιγραφή 10 καλών πρακτικών*, WEMIN.
(http://www.wemin-project.eu/wp-content/uploads/2018/10/D1.4-Detailed-Descriptions-of-10-Good-Practices.pdf)
Σκοπός της παρούσας δημοσίευσης είναι η λεπτομερής περιγραφή των καλών πρακτικών που επιλέχθηκαν στο πλαίσιο του έργου WEMIN, το οποίο είναι αφιερωμένο στην ενδυνάμωση και την κοινωνική ένταξη των μεταναστριών.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Έγγραφα διαθέσιμα για λήψη

Kofman E., 1999, *Female 'Birds of Passage' a Decade Later: Gender and Immigration in the European Union*, IMR 33(2): 269-299.
(http://www.mcrg.ac.in/RLS_Migration/Reading_List/Module_B/41.pdf)
Το άρθρο αυτό αξιολογεί κριτικά τις κυρίαρχες αναφορές για την εργασιακή μετανάστευση, τις μορφές οικογενειακής μετανάστευσης και την οικογενειακή επανένωση σε σχέση με τις μεταναστευτικές εμπειρίες των γυναικών στην Ευρώπη.

Kofman E., Phizacklea A., Raghuram P., Sales R., 2001, *Gender and International Migration in Europe: Employment, Welfare and Politics*, Routledge, London and New York.
(https://it.it1lib.org/book/993140/b45cbb,
https://www.pdfdrive.com/gender-and-international-migration-in-europe-employment-welfare-and-politics-gender-racism-ethnicity-e186080952.html)
Ο τόμος αυτός αποτελεί ένα μοναδικό έργο που εισάγει τη διάσταση του φύλου στις θεωρίες των σύγχρονων μεταναστεύσεων. Οι συγγραφείς αναλύουν τις ευκαιρίες που δημιουργούνται για πολιτική δραστηριότητα από τις μετανάστριες και το βαθμό στον οποίο είναι σε θέση να συμμετέχουν και να επηρεάζουν τη χάραξη της κυρίαρχης πολιτικής. Ως εκ τούτου, το παρόν αποτελεί απαραίτητο ανάγνωσμα για όποιον ενδιαφέρεται για τη σύγχρονη ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική.

Ανθιάς Φ., Κόντος Μ., Morokvasic-Müller M. (έκδ.), 2013, *Paradoxes of Integration: Female Migrants in Europe*, Springer, Dordrecht.
(https://it.it1lib.org/book/2203336/a805f7)
Το βιβλίο αναλύει τη ζωή των γυναικών μεταναστριών στην ΕΕ με έμφαση στην εργασιακή τους ένταξη. Επισημαίνει τα σχετικά με την πολιτική ζητήματα και αναδιατυπώνει την ένταξη με όρους μεγαλύτερης εξίσωσης και εκδημοκρατισμού (πρόσβαση, συμμετοχή και ένταξη), επισημαίνοντας τις διακρατικές και διατομεακές διαστάσεις της.

Barslund M., Di Bartolomeo A., Ludolph L., 2017, *Gender Inequality and Integration of Non-EU Migrants in the EU*, CEPS Policy Insights N° 2017/06.
(https://www.ceps.eu/download/publication/?id=9866&pdf=No%202017-06%20MB%20et%20al%20Gender%20Inequality%20and%20Integration%20of%20Non-EU%20Migrants%20in%20the%20EU.pdf)
Αυτή η μελέτη Policy insights εξετάζει τις διαφορές μεταξύ των δύο φύλων στα ποσοστά συμμετοχής και απασχόλησης μεταξύ των υπηκόων τρίτων χωρών, τις διαφορές μεταξύ των δύο φύλων στην κοινωνική ενσωμάτωση και τον ρόλο της συμμετοχικής ιδιότητας του πολίτη με ιδιαίτερη προσοχή στην ενσωμάτωση των γυναικών μεταναστριών.

UNFPA-IOM, 2006, *Female Migrants: Bridging the Gaps Throughout the Life Cycle*, Selected Papers of the UNFPA-IOM Expert Group Meeting, New York, 2-3 May 2006.
(https://publications.iom.int/books/female-migrants-bridging-gaps-throughout-life-cycle)
Η έκδοση συγκεντρώνει άρθρα που μαρτυρούν τις συνθήκες διαβίωσης και τις εμπειρίες των μεταναστριών από την οπτική του κύκλου ζωής (έμφαση στα κενά και τις προκλήσεις) σε χώρες αποστολής, υποδοχής και διέλευσης παγκοσμίως.

Marinucci R., 2007, *Feminization of migration?*, REMHU – Revista Interdisciplinar da Mobilidade Humana, vol. 15, N. 29: 5-22.
(https://www.redalyc.org/pdf/4070/407042006002.pdf)
Το άρθρο αναλύει τη θηλυκοποίηση της μετανάστευσης στο πλαίσιο των διεθνών και σύγχρονων μεταναστεύσεων: κατά συνέπεια, η θηλυκοποίηση μπορεί να γίνει κατανοητή ως ένας αυξανόμενος αριθμός γυναικών μεταναστριών, ως μια αλλαγή στο προφίλ των μεταναστριών ή/και ως μια αλλαγή στα κριτήρια ανάλυσης με τη συμπερίληψη μιας ειδικής προσέγγισης του φύλου.

Marchetti S., Salih R., 2015, *Gender and Mobility across Southern and Eastern European Borders: "Double*

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

***Standards" and the Ambiguities of European Neighbourhood Policy*, IAI Working Papers 15 | 19 - MAY 2015, Istituto Affari Internazionali (IAI), Rome: 1-25.**
(https://www.osce.org/files/f/documents/c/9/165441.pdf)
Το άρθρο αυτό προτείνει μια κριτική της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας (ΕΠΓ) με βάση το φύλο, η οποία, μεταξύ άλλων, θα πρέπει να διευκολύνει την κινητικότητα των μεταναστών προς την ΕΕ από τις παραμεθόριες χώρες: κατά συνέπεια, το έγγραφο αναδεικνύει τις αμφιθυμίες των ευρωπαϊκών καθεστώτων φύλου και μετανάστευσης.

Radowicz J., 2021, *Searching for the Best Way of Integration. Migrant Women in Europe*, Studia Europejskie – Studies in European Affairs, 3/2021: 39-57.
(https://www.ce.uw.edu.pl/pliki/pw/3-2021-Radowicz.pdf)
Η εστίαση στο φαινόμενο της μετανάστευσης με βάση το φύλο έχει καταστεί σημαντικό στοιχείο της έρευνας. Κατά συνέπεια, τα δεδομένα για τη μετανάστευση θα πρέπει να είναι ευαίσθητα ως προς το φύλο, και οι εθνικές πολιτικές των ευρωπαϊκών χωρών θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη πώς το φύλο διαμορφώνει τις διαφορετικές ανάγκες των μεταναστών (γυναικών και ανδρών) κατά την ανάπτυξη σχετικών πολιτικών ένταξης.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Πρακτική προσέγγιση σε εθνικό επίπεδο

Ελλάδα

Η συμμετοχή των πολιτών είναι εξαιρετικά σημαντική για τη δημιουργία της «αίσθησης του ανήκειν» των μεταναστριών και των προσφύγων σε μια κοινωνία, καθώς και για τη δημιουργία συνθηκών αμοιβαίας γνωριμίας, συνεργασίας και αποδοχής. Η συμμετοχή στα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων, ένα συμβουλευτικό όργανο Στους ελληνικούς δήμους, ευνοεί τη συμμετοχή των πολιτών και με σχετικές δράσεις προετοιμάζει το έδαφος για την απόκτηση της ιδιότητας του Έλληνα πολίτη που προσφέρει τη δυνατότητα πολιτικής συμμετοχής σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο (δικαίωμα ψήφου και εκλογής). Τα Κέντρα Κοινότητας των δήμων και τα Κέντρα Ένταξης Μεταναστών καλύπτουν τις ατομικές ανάγκες των υπηκόων τρίτων χωρών προσφέροντας υπηρεσίες "μίας στάσης" σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Κοινωνικών Υπηρεσιών της κάθε τοπικής αυτοδιοίκησης. Τα Μ.Ι.C. καθώς και τα Κέντρα Κοινότητας κάθε δήμου συνδέουν τους υπηκόους τρίτων χωρών με όλα τα προγράμματα κοινωνικών υπηρεσιών που προσφέρονται στην περιοχή κάθε δήμου. Πιο συγκεκριμένα, τα Μ.Ι.C. και τα Κέντρα Κοινότητας προσφέρουν πληροφορίες και καθοδήγηση σχετικά με προγράμματα όπως τα ακόλουθα: α) Πληροφορίες και υποστήριξη για την υποβολή αιτήσεων για το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης και το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας για τους Απόρους (FEAD), β) Πληροφορίες και υποστήριξη για την υποβολή αιτήσεων για κοινωνικές υπηρεσίες, εκπαιδευτικά σεμινάρια, καθώς και άλλα μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαιδευτικά σεμινάρια.

Η Εθνική Στρατηγική Ένταξης του 2019 περιελάμβανε δράσεις όπως (6.1.2) ενεργοποίηση των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων των Δήμων, καθώς και ενίσχυση του ρόλου τους και διεύρυνση των αρμοδιοτήτων τους, μέσω νομοθετικής ρύθμισης και (6.2) ενθάρρυνση της συμμετοχής των μεταναστών, των αιτούντων και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στα κοινά μέσω του αθλητισμού και του εθελοντισμού. Η Εθνική Στρατηγική Ένταξης του 2021 υπογραμμίζει την ανάγκη για την προενσωμάτωση των αιτούντων άσυλο. Στόχος 4: Η προώθηση του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής περιλαμβάνει: Στόχος 1: Εξοικείωση με τους δημοκρατικούς θεσμούς και την έννοια του κράτους δικαίου. Στόχος 2: Ευαισθητοποίηση σχετικά με την αρχή της μη διάκρισης, του σεβασμού της διαφορετικότητας και της συνοχής των κοινωνιών (Δράσεις για την προώθηση της γνώσης και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εντός της κοινότητας με βάση το εθνικό δίκαιο, το δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις αρχές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ισότητας και της ειρηνικής συνύπαρξης και την ευαισθητοποίηση σε θέματα κοσμικότητας και σεβασμού όλων των θρησκειών καθώς και του δημόσιου χώρου, με τη διοργάνωση εργαστηρίων και σεμιναρίων). Στόχος 3: Προώθηση της ανάπτυξης δεξιοτήτων που σχετίζονται με την καθημερινή ζωή. Η Εθνική Στρατηγική Ένταξης 2021 υπογραμμίζει την ανάγκη για κοινωνική ένταξη των δικαιούχων διεθνούς προστασίας. Στόχος 3: Ανάπτυξη συνεκτικών κοινοτήτων περιλαμβάνει: Στόχος 1: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της συμμετοχής των γυναικών και των νέων στην κοινότητα (Πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ των γυναικών μέσω τοπικών ενώσεων. Συγκρότηση ενώσεων εντός της κοινότητας με συναντήσεις σε μηνιαία βάση και εστίαση σε διάφορα θέματα. Οι συναντήσεις θα στοχεύουν στην ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ των γυναικών σε μονογονεϊκές οικογένειες και στη βοήθεια της κοινωνικής τους ένταξης και δράσεις για την ένταξη νεοεισερχόμενων προσφύγων και μεταναστών σε συλλόγους και ομάδες νέων). Στόχος 2: Ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα που αφορούν το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την κοινωνική συνοχή και την κοινωνική ένταξη. Στόχος 3: Προώθηση του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής. Στόχος 4: Ανάπτυξη ευκαιριών απασχόλησης για τους πρόσφυγες σε τοπικό επίπεδο. Στόχος 5: Εξασφάλιση εναρμονισμένης γεωγραφικής κατανομής των δικαιούχων διεθνούς προστασίας.

Πηγές

Τμήμα Πολιτικής Δημόσιας Υγείας/Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Πανεπιστήμιο Gent, PRAKSIS, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου, SynEirmos (2018). Έκθεση σχετικά με τις καλές πρακτικές (Παραδοτέο 1.1 του έργου LION). Συνθετική έκθεση. Έκθεση μέρος του έργου Local Alliance for Integration «776213/LION» (AMIF-2016-AG-INTE). Αθήνα: Τμήμα Πολιτικής Δημόσιας Υγείας/Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Πανεπιστήμιο Gent, PRAKSIS, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου, SynEirmos.
http://allianceforintegration.eu/wp-content/uploads/2019/07/D1.1-Report-on-best-practices.pdf
Η παρούσα έκθεση επιχειρεί να παρουσιάσει την πολιτική και τις καλές πρακτικές σε επίπεδο ΕΕ και κρατών-μελών της ΕΕ, με ιδιαίτερη έμφαση στην περίπτωση της Ελλάδας, σχετικά με την κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών μέσω της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικής φροντίδας και της

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

διαπολιτισμικής συνύπαρξης.

Φούσκας, Θ., Martiniello, M., Κουλιεράκης, Γ., Οικονόμου, Κ., de Maio, A. και Μηνέ, Φ. (2020). Ετήσια έκθεση 2019 για τη μετανάστευση και το άσυλο στην Ελλάδα: Εθνική έκθεση: Μέρος 2 και παράρτημα στατιστικών στοιχείων. Αθήνα: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου (EPLO)/Ελληνικό Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου/Ευρωπαϊκή Επιτροπή/Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης.
https://ec.europa.eu/home-affairs/document/download/69914d51-b606-447b-95f3-2e4af9f982a2_en
Η Ετήσια Έκθεση Πολιτικής του 2019 έχει ως στόχο την ενημέρωση των κρατών-μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για όλες τις εξελίξεις που έλαβαν χώρα κατά το έτος 2019, στους τομείς της μετανάστευσης και του ασύλου στην Ελλάδα.

Φούσκας, Θ. (2013). «Representing the Unrepresented? Operation and Representativeness of Migrant Integration Councils in Greece» (Εκπροσωπώντας τους μη εκπροσωπημένους; Λειτουργία και αντιπροσωπευτικότητα των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών στην Ελλάδα), Social Cohesion and Development (Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη), 8(2):127-150.
http://www.epeksa.gr/assets/variousFiles/file_3.Fouskas.pdf
Το άρθρο αυτό εξετάζει τη συμμετοχή και την εκπροσώπηση των μεταναστών στην τοπική δημόσια ζωή στην Ελλάδα.

Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου (2021). Ελληνική πολιτική για την κοινωνική ένταξη. Αθήνα: Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου.

https://migration.gov.gr/en/migration-policy/integration/politiki-entaxis-se-ethniko-epipedo/

Ο σύνδεσμος προσφέρει πληροφορίες σχετικά με τους πυλώνες δράσης και τα μέτρα πολιτικής της Εθνικής Στρατηγικής.

Ισπανία

Όπως εξηγήθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, αφενός, οι Αυτόνομες Κοινότητες μαζί με το κράτος και τις τοπικές διοικήσεις έχουν τη νομική αρμοδιότητα να δημιουργούν και να εφαρμόζουν δημόσιες πολιτικές. Αυτό γίνεται στο πλαίσιο των κοινωνικών υπηρεσιών στις οποίες υπάγονται οι υπηρεσίες που εξαρτώνται από τους κανονισμούς και τις πολιτικές για τη μετανάστευση. Με αυτόν τον τρόπο, πιο συγκεκριμένα, οι υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης για τις μετανάστριες δεν μπορούν να παραβλέπουν την ιδιότητά τους ως μετανάστριες και γυναίκες, μια διπλή διάσταση που πρέπει να λαμβάνει υπόψη μια σειρά μεταβλητών: εκπαίδευση, οικογένεια, στέγαση, απασχόληση, υγεία κ.λπ. Με τον τρόπο αυτό, συμβάλλουν στη δημιουργία της κοινωνικής ταυτότητας μιας μετανάστριας γυναίκας και στις ικανότητές της να συμμετέχει στην κοινωνική ζωή της κοινωνίας στην οποία έχει εγκατασταθεί. Επιπλέον, οι μη κερδοσκοπικές ενώσεις και οι δράσεις τους αποτελούν έναν ακόμη βασικό πυλώνα για την υπέρβαση του διαχωρισμού και την προώθηση των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ μεταναστών και γηγενών. Οι τελευταίοι αποτελούν κρίσιμο παράγοντα για τη μείωση της οικονομικής και κοινωνικής περιθωριοποίησης, με απώτερο στόχο την οικοδόμηση πιο συνεκτικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι διαδικασίες κοινωνικής ένταξης και συμμετοχής των μεταναστριών στους πολίτες προϋποθέτουν την κοινή δέσμευση διαφόρων ενεργών φορέων στον τομέα, τόσο δημόσιων όσο και ιδιωτικών, προκειμένου να επιτευχθούν πραγματικά, θετικά, αποτελεσματικά και σημαντικά αποτελέσματα. Ακολουθούν διάφορα παραδείγματα για το σκοπό αυτό:

⇒ Προγράμματα εκπαιδευτικής και εργασιακής ένταξης για τις μετανάστριες.

- **Πρόγραμμα SARA - Γυναίκες μετανάστριες.** Η πηγή αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Κοινωνικής-Εργασιακής Ένταξης του Υπουργείου Ισότητας. Κύριος στόχος του είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των μεταναστριών, μέσω της καλύτερης κατάρτισης που κατευθύνεται προς την κοινωνική συμμετοχή και, ειδικότερα, προς την απασχόληση. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μετανάστριες, θύματα κοινωνικών και πολιτισμικών εμποδίων, που εμποδίζουν την κοινωνικο-εργασιακή ένταξη της ομάδας.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Συνίσταται στο σχεδιασμό δρομολογίων ένταξης με βάση την οπτική γωνία του φύλου και της διαπολιτισμικότητας, προσαρμοσμένων στις ανάγκες και τα χαρακτηριστικά κάθε γυναίκας, με την επεξεργασία ειδικών περιεχομένων που λαμβάνουν υπόψη την ποικιλομορφία. Το έργο αναπτύσσεται μέσω συμφωνιών με τους ακόλουθους μη κερδοσκοπικούς φορείς: CEPAIM και Cruz Roja Española. Για περισσότερες πληροφορίες: https://www.inmujeres.gob.es/areasTematicas/AreaProgInsercionSociolaboral/SaraMujMigrantes.htm

⇒ Μαθήματα γλώσσας για γυναίκες μετανάστριες.

- **Δωρεάν μαθήματα ισπανικών για μετανάστριες από την ένωση «Por Ti Mujer».** Το τμήμα μετανάστευσης και ένταξης της εν λόγω ένωσης έχει δεσμευτεί να προωθεί την κοινωνικοπολιτιστική ένταξη των μεταναστριών στην κοινωνία υποδοχής. Το θεωρεί ως βασικό στοιχείο για την εγγύηση της ισότητας, της ενσωμάτωσης, της ανεκτικότητας και της ποικιλομορφίας στις πόλεις και τις γειτονιές που κατοικούμε. Για περισσότερες πληροφορίες: https://asociacionportimujer.org/event/curso-de-espanol-para-mujeres-inmigrantes/

⇒ Συμμετοχή των μεταναστριών στην κοινωνικοπολιτιστική και κοινωνικοπολιτική ζωή.

- **Εκστρατεία ευαισθητοποίησης *#mujeresin*.** Η εκστρατεία αυτή διεξάγεται από την ένωση ACCEM. Σκοπός της είναι να εργαστεί προς την κατεύθυνση της ενσωμάτωσης με βάση την ισότητα, τη μη διάκριση, την αποφυγή ετικετών ή προκαταλήψεων. Για περισσότερες πληροφορίες https://personasin.accem.es/mujeresin/contexto/

Για το τέλος του κεφαλαίου, παρουσιάζουμε μία από τις συνεντεύξεις του Χάρτη Μελέτης Περίπτωσης, με τίτλο «***Aid and support as integration mechanisms. The story of a Maroccan woman in Spain (***Η βοήθεια και η υποστήριξη ως μηχανισμοί ένταξης. Η ιστορία μιας γυναίκας από το Μαρόκο στην Ισπανία), η οποία είναι προσβάσιμη στη διεύθυνση https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=NTc= Σε αυτή την εμπειρία, η πρωταγωνίστρια αφηγείται πώς μία από τις δυσκολίες στη διαδικασία ένταξής της είναι το γλωσσικό εμπόδιο.

Πηγές

Migrant Women for a diverse Andalusia. Intercultural and Social Inclusion Practices. Women Migrants in the El Cerezo neighbourhood. https://participamostransformamos.org/nosotras-contamos-nosotras-aportamos-guia-mujeres-migrantes-por-una-andalucia-diversa/
Ο οδηγός αυτός παρουσιάζει, αναλύει και προβληματίζει τέσσερις περιπτώσεις διαπολιτισμικών πρακτικών και κοινωνικής ένταξης που πραγματοποιούνται από μετανάστριες διαφορετικής καταγωγής, σε σφαίρες αλληλεπίδρασης με τον γηγενή πληθυσμό στη γειτονιά El Cerezo της Σεβίλλης.

Immigration law, public policies and gender. Εκπαιδευτικό υλικό https://www.juntadeandalucia.es/export/drupaljda/Derecho_extranjeria_politicas_publicas_genero.pdf
Το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών, μέσω της Γενικής Διεύθυνσης Συντονισμού των Μεταναστευτικών Πολιτικών, υλοποιεί το έργο FORINTER2: Κατάρτιση στη διαπολιτισμικότητα και τη μετανάστευση. Το έργο αυτό περιλαμβάνει ένα Πρόγραμμα Κατάρτισης σε Διαπολιτισμικά Θέματα που απευθύνεται στο προσωπικό της Δημόσιας Διοίκησης της Ανδαλουσίας. Σκοπός του είναι η ανάπτυξη μιας τεχνικής και πολιτικής διαδικασίας, η οποία περιλαμβάνει νέες προσεγγίσεις δημόσιας πολιτικής, οργανωτικούς τρόπους και θεσμικούς τρόπους εργασίας. Βασίζεται στην εγκάρσια ενσωμάτωση της διαπολιτισμικής προοπτικής, με στόχο την οικοδόμηση μεγαλύτερης κοινωνικής συνοχής στην κοινωνία της Ανδαλουσίας. Εκτός από την ολοκλήρωση των μαθημάτων κατάρτισης, έχει αναπτυχθεί μια σειρά Διδακτικών Υλικών για τη διαπολιτισμικότητα με ειδικό περιεχόμενο για τη διαχείριση της μετανάστευσης και της πολυμορφίας, και κυρίως την προσέγγιση της διάστασης του φύλου.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Discrimination and psychosocial well-being of migrants in Spain: The moderating role of sense of community (2020).
https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2020.02235/full

Η μελέτη αυτή αναλύει πώς η αίσθηση κοινότητας (SOC) μπορεί να προστατεύσει από την αντίληψη των διακρίσεων και τις αρνητικές συνέπειές τους.

Γαλλία

Στη Γαλλία, οι «μετανάστριες» έχουν προωθηθεί ως κατηγορία προτεραιότητας για δημόσια παρέμβαση, καθώς «αποτελούν ένα οικονομικά και κοινωνικά συχνά πιο ευάλωτο κοινό από τον μέσο πληθυσμό». Ως εκ τούτου, οι γαλλικές αρχές έχουν θεσπίσει διάφορα μέτρα ενσωμάτωσης των πολιτών, όπως η δωρεάν πρόσβαση σε μαθήματα γλώσσας, οι υπηρεσίες απασχόλησης και η ενσωμάτωση μέτρων κατά των διακρίσεων. Σύμφωνα με διάφορες εκθέσεις του υπουργείου, στοχεύουν να εγγυηθούν ότι οι μετανάστριες θα λάβουν πλήρως τη θέση τους στη γαλλική κοινωνία, μέσω ίσων ευκαιριών σε όλους τους κοινωνικούς, πολιτιστικούς και οικονομικούς τομείς. Ωστόσο, πρόσφατες έρευνες έχουν επισημάνει διάφορα όρια και προβλήματα στην εφαρμογή των μέτρων αυτών.

=) Ο στιγματισμός των «μεταναστριών» ως συζύγων μεταναστών εργαζομένων, που περιορίζονται στην οικιακή σφαίρα ή απομονώνονται μέσα στην «κοινότητά» τους.

Για παράδειγμα, ο νόμος της 26ης Νοεμβρίου 2003 εισήγαγε τη γνώση της γαλλικής γλώσσας ως προϋπόθεση ένταξης για την απόκτηση άδειας παραμονής, με στόχο την αντιμετώπιση "ορισμένων ευάλωτων ομάδων, όπως οι σύζυγοι αλλοδαπών, οι οποίοι μερικές φορές παραμένουν απομονωμένοι από την κοινωνία υποδοχής λόγω των κοινοτικών κοινωνικών πρακτικών".

Μια τέτοια αναπαράσταση παραγνωρίζει τις εμπειρίες των ανύπαντρων γυναικών, των διαζευγμένων, των υπεύθυνων οικογενειών στη χώρα αναχώρησης, των μεταναστών που μεταναστεύουν εκτός οικογενειακού πλαισίου ή χωρίς παιδιά.

- Συνιστούμε να ληφθεί υπόψη η μεγάλη ετερογένεια των γυναικών μεταναστριών και να ξεφύγουμε από την εικόνα του θύματος/υποταγμένου προκειμένου να προωθηθεί η δράση των γυναικών.

=) «Πολιτιστικοποίηση» και «ηθικοποίηση» της ιθαγένειας μέσω ενός μεταποικιακού κανονιστικού πλαισίου.

Για παράδειγμα, τα μαθήματα ενσωμάτωσης των πολιτών που παρέχονται από το Σύμφωνο Δημοκρατικής Ένταξης (CIR, Contrat d'Intégration Républicaine) έχουν δώσει προτεραιότητα στη μετάδοση των «δημοκρατικών αξιών», και ιδιαίτερα στην κοσμικότητα και την ισότητα των φύλων. Οι μετανάστριες υπόκεινται σε ένα σύστημα ελέγχου κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ένταξης και των διαφόρων προγραμμάτων που ακολουθούν (μαθήματα γλώσσας, υπηρεσίες απασχόλησης, προγράμματα κοινωνικής υποστήριξης, κ.λπ.): η ενδυμασία και το φαγητό τους, οι σεξουαλικές και γονικές πρακτικές τους, υποδηλώνουν την περισσότερο ή λιγότερο ισχυρή προσήλωσή τους στους ηθικούς και πολιτιστικούς κανόνες της «γαλλικής δημοκρατικής κοινωνίας». Οι γυναίκες που αρνούνται να συμμορφωθούν με αυτές τις «δημοκρατικές αξίες» θεωρείται ότι δεν αξίζουν τη γαλλική υπηκοότητα.

Αυτή η πολιτισμική και ηθική αντίληψη της ιθαγένειας έρχεται σε αντίθεση με την «αστική στροφή» των μεταναστευτικών πολιτικών που επεδίωκαν να προωθήσουν την πρόσβαση στην ιθαγένεια ως νομικό δικαίωμα.

- Είναι επείγον να αξιολογήσουμε κριτικά τις μετααποικιακές πολιτικές που εξακολουθούν να διαμορφώνουν τις γαλλικές μεταναστευτικές πολιτικές, σύμφωνα με μια δυαδική θεώρηση που διαχωρίζει τον κόσμο μεταξύ προοδευτικών/απελευθερωμένων και παραδοσιακότερων/πατριαρχικών κοινωνιών.

=) Ο πατροναλισμός της «συμμετοχικής ένταξης των γυναικών» και η φίμωση της πολιτικής διαφωνίας

Για παράδειγμα, οι ενώσεις μεταναστριών προωθούνται ως μέσα «συμμετοχικής ένταξης». Αναγνωρίζεται ότι βασίζονται στην προσωπική αυτονομία των γυναικών, ενθαρρύνουν την ενδυνάμωση των γυναικών και δημιουργούν ατομικά ταλέντα για την αγορά εργασίας. Ωστόσο, οι έρευνες στο πλαίσιο των ενώσεων γυναικών μεταναστριών αποκαλύπτουν πώς η νομιμοποίηση των γυναικών μεταναστριών περιορίζεται σε κανονιστικούς σεξουαλικούς ή/και φυλετικούς ρόλους που τις ταυτίζουν με μια συγκεκριμένη «κοινότητα». Όταν πρόκειται να αντιμετωπιστούν γενικότερα πολιτικά ζητήματα, σε σχέση με την καταπολέμηση του ρατσισμού ή του σεξισμού, οι ενώσεις γυναικών μεταναστριών κινητοποιούνται περισσότερο ως «αποδέκτες» των λόγων και των δημόσιων πολιτικών, παρά ως πόροι.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Αυτό δείχνει πώς οι γυναίκες μετανάστριες τείνουν να εκτιμώνται ως «καλοί πολίτες» όταν πρόκειται για την προώθηση των «κανόνων του φύλου» ή της «πολιτισμικής ποικιλομορφίας» σύμφωνα με τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές ταυτότητας.

Είναι σημαντικό να γίνει ορατή η πολιτική δυσαρέσκεια και η κοινωνική περιθωριοποίηση που κινεί πολλές ενώσεις γυναικών μεταναστριών, σε σχέση με τη διατομεακότητα της κοινωνικής βίας και των αδικιών φύλου/τάξης/φυλής.

Ορισμένες οργανώσεις που έχουν συμβάλει σημαντικά στην υποστήριξη των μεταναστών ανεξάρτητα από την καταγωγή, την εθνικότητα και τις πεποιθήσεις τους, με συγκεκριμένη αναγνώριση των γυναικείων αναγκών: CIMADE, GISTI, CROIX ROUGE, SAMU SOCIAL, AURORE.

Πηγές

« **Femmes de l'immigration, Assurer le plein exercice de la citoyenneté, à part entière, à parts égale »** [«Γυναίκες μετανάστριες. Εξασφάλιση της πλήρους άσκησης της πλήρους, ισότιμης ιδιότητας του πολίτη]
https://www.vie-publique.fr/rapport/27762-femmes-de-limmigration-assurer-le-plein-exercice-de-la-citoyennete
Έκθεση που δημοσιεύθηκε το 2005 από το Υπουργείο αρμόδιο για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, τη διαφορετικότητα και τις ίσες ευκαιρίες

«**L'égalité pour les femmes migrantes**» ["Ισότητα για τις γυναίκες μετανάστριες"].
https://www.vie-publique.fr/rapport/33870-legalite-pour-les-femmes-migrantes
Έκθεση που δημοσιεύθηκε το 2013 από το Υπουργείο Δικαιωμάτων των Γυναικών.
Το Γαλλικό Γραφείο Μετανάστευσης και Ένταξης (OFII) σχετικά με το Ρεπουμπλικανικό Σύμφωνο Ένταξης
https://www.ofii.fr/en/the-republican-integration-contract-an-aid-to-the-integration-of-migrants/

Ακαδημαϊκά άρθρα:

Gourdeau, Camille. 2018. «The CAI is good for others", The injunction to integrate from the point of view of signatories of the hosting and integration contract (CAI).» Politiques de Communication 11(2): 73-101

Guénif-Souilamas, Nacira. 2006. «The other French exception. Virtuous racism and the war of the sexes in postcolonial France.» French Politics, Culture & Society, 24(3), 23-41.

Haapärvi, Linda. 2020. "The meaning of participation. The "civic turn" through the prism of participatory integration policies targeted at migrant women.» Revue Européenne des Migrations Internationales, 34-36(4): 99-117

Killian Caitlin & Cathryin Johnson. 2006. ""I'm Not an Immigrant!": Resistance, Redefinition, and the Role of Resources in Identity Work". Social Psychology Quaterly, 69(1): 60-80

Quiminal, Catherine. "The Associative Movement of African Women and New Forms of Citizenship", in Freedman Jane & Carrier Tarr. 2000 *Women immigration and identities in France*" Berg, Oxford, New York: 39-57

Suvaveriol, Semin. 2012 "Nation Freezing: Images of the Nation and the Migrant in Citizenship Packages", Nations and Nationalism 18(2): 210-229

Οργανώσεις που υποστηρίζουν τις μετανάστριες με προσέγγιση φύλου:

Cimade, σχετικά με την ανάγκη συνοδείας γυναικών μεταναστριών θύματα βίας:

https://www.lacimade.org/nos-actions/femmes-et-violences/

GISTI, σχετικά με την ανάγκη διασύνδεσης των δικαιωμάτων των γυναικών και των δικαιωμάτων των μεταναστών

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

http://www.gisti.org/spip.php?article170

Ιταλία

Η ενασχόληση με την **κοινωνική ένταξη** του μεταναστευτικού πληθυσμού και τα αντίστοιχα μοντέλα ένταξης σημαίνει ανάλυση των διαδρομών συμμετοχής των μεταναστών στην κοινωνική ζωή και τη ζωή των πολιτών της χώρας στην οποία μετανάστευσαν από επιλογή (μεταναστευτικό σχέδιο) ή από τύχη (αναγκαστική μετανάστευση). Η κοινωνική ένταξη είναι μια πολυδιάστατη διαδικασία που περιλαμβάνει διάφορες ***διαστάσεις***, όπως η ***κοινωνική*** (σε γενικές γραμμές), η ***πολιτιστική***, η ***οικονομική***, η ***επαγγελματική***, η ***εκπαιδευτική***, η ***πολιτική*** και άλλες.

Η υλοποίηση ενός ***σχεδίου κοινωνικής ένταξης*** για τις μετανάστριες συνεπάγεται την προσπάθεια επανεξέτασης των προσεγγίσεων, των μεθόδων και των δράσεων που προτείνονται στο πλαίσιο του σχεδίου από τη ***σκοπιά του φύλου***. Στην πράξη, κατά το σχεδιασμό κοινωνικών υπηρεσιών και προγραμμάτων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι διαφοροποιήσεις των μεταναστριών και οι μεταναστευτικές τους εμπειρίες, καθώς και άλλοι παράγοντες, όπως οι ακόλουθοι:

- το μεταναστευτικό τους σχέδιο (παράγοντες ώθησης και έλξης, προσδοκίες, αλλαγές κ.λπ.)
- μεταναστευτική διαδικασία (διαδρομές, άφιξη, είσοδος, κ.λπ.)
- νομικό καθεστώς στην Ιταλία (νόμιμη/παράνομη άφιξη και παραμονή)
- πολιτιστικό και επαγγελματικό υπόβαθρο.

Στην Ιταλία, δεν υπάρχει μια τυποποιημένη εθνική πολιτική που να αφιερώνεται (σχεδόν) αποκλειστικά στην ένταξη των μεταναστριών: κατά συνέπεια, είναι το έργο του ***τρίτου τομέα*** που διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη βαθμονόμηση των πολιτικών ένταξης, των στρατηγικών και των δράσεων που αποσκοπούν στην ένταξη και τη συμμετοχή των μεταναστριών. Αυτό σημαίνει περαιτέρω ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες ένταξης θα πρέπει να εξετάζουν τις ειδικές ανάγκες τους που προκύπτουν από ορισμένες κατηγορίες που προσδιορίζουν την ***ιδιαιτερότητα και την πολυπλοκότητα του φαινομένου της γυναικείας μετανάστευσης***, και συγκεκριμένα

- ***διάσταση του φύλου*** (έμφυλα στερεότυπα και βία, μητρότητα, οικονομική και νομική εξάρτηση, επιθυμία χειραφέτησης κ.λπ.)
- ***ευκαιρίες απασχόλησης*** («γυναικείες» θέσεις εργασίας, επαγγελματικές θέσεις, μισθοί, οικονομική εξάρτηση κ.λπ.)
- ***υγειονομική περίθαλψη*** (υγεία των γυναικών, αναπαραγωγική υγεία, εγκυμοσύνη, κ.λπ.).

Επιπλέον, ο ρόλος του **συνεταιριστικού βίου** (κοινωνικές και πολιτιστικές ενώσεις, ΜΚΟ, δίκτυα, εκστρατείες, εκστρατείες ευαισθητοποίησης, πολιτιστικές δραστηριότητες κ.λπ.) καθίσταται θεμελιώδης για την ***ενίσχυση των υπηρεσιών*** που αποσκοπούν στην κοινωνική ένταξη και τη συμμετοχή των μεταναστριών στους πολίτες. Το γεγονός αυτό ισχύει οπωσδήποτε στο ιταλικό πλαίσιο, όπου τμήματα του γυναικείου μεταναστευτικού πληθυσμού συμμετέχουν στην κοινωνική ζωή και τη ζωή των πολιτών της χώρας μέσω του έργου που προωθούν οι ***κοινωνικοπολιτιστικές ενώσεις τους*** (μόνο γυναίκες μετανάστριες) ή οι μικτές (γηγενείς-μετανάστες, γυναίκες-άντρες, διεθνείς, διαπολιτισμικές, κ.λπ.).

Όσον αφορά τις **συστάσεις** για την εργασία κοινωνικής ένταξης με τις μετανάστριες γυναίκες, τα ακόλουθα είναι μόνο μερικές βασικές πτυχές που πρέπει να ληφθούν υπόψη:

- η κοινωνική ένταξη των μεταναστριών είναι μια ***διαδικασία***, και συγκεκριμένα ***μια μακρόχρονη διαδικασία***, και ***όχι μια έκτακτη ανάγκη***
- οι υπηρεσίες που αποσκοπούν στην κοινωνική ένταξη των μεταναστριών πρέπει να ξεκινούν από και να βασίζονται στις ιδιαίτερες ***ανάγκες*** τους ως γυναίκες και μετανάστριες
- κατά το σχεδιασμό υπηρεσιών, προγραμμάτων και δράσεων που αποσκοπούν στην κοινωνική ένταξη και τη συμμετοχή των μεταναστριών στην κοινωνία θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ***οπτική γωνία του φύλου***
- κατά τη διάρκεια της ίδιας διαδικασίας σχεδιασμού θα πρέπει να ξεπεραστεί η ***εθνοκεντρική προοπτική***

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

- η διαδικασία αυτή προϋποθέτει την οικοδόμηση ***γεφυρών*** μεταξύ των μεταναστριών και των τοπικών κοινοτήτων και άλλων κοινωνικών ομάδων
- η ***συνεταιριστική ζωή*** των μεταναστριών στην Ιταλία θα πρέπει να τύχει μεγάλης προσοχής από κοινωνικοπολιτιστική, πολιτική και ακόμη και οικονομική άποψη.

«From Somalia to Salvation» (Από τη Σομαλία στη Σωτηρία) https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=Mjk=: αυτή η μεταναστευτική εμπειρία δείχνει τη σημασία της προσέγγισης με βάση την ευαισθησία του φύλου που πρέπει να υιοθετήσουν και να προωθήσουν οι κοινωνικές υπηρεσίες στο έργο τους, όπως τονίζει η πρωταγωνίστρια της ιστορίας.

Πηγές

Spedicato Iengo E., Lannutti V., Rapposelli C. (επιμ.), 2014, Migrazioni femminili, politiche sociali e buone pratiche. *Narrazione di sé fra segnali di inclusione e distanze sociali*, FrancoAngeli, Milano.
(https://www.researchgate.net/publication/312365159_Migrazioni_femminili_politiche_sociali_e_buone_pratiche_Narrazioni_di_se_fra_segnali_di_inclusione_e_distanze_sociali/link/587b8a6c08ae9a860fe9acea/download)
Σε αυτό το βιβλίο, η αυτοαφήγηση αναφέρεται ως σημείο αναφοράς για τις κοινωνικές υπηρεσίες όσον αφορά τις στρατηγικές και τις κοινωνικές πολιτικές που πρέπει να υιοθετηθούν για την κοινωνική ένταξη των μεταναστριών.

Garofalo R., 2017, *MIGRAZIONE E ACCOGLIENZA: la necessità di un approccio di genere – Buone pratiche e nuove progettualità*, marzo 2017.
(http://www.centrosaluteglobale.eu/site/wp-content/uploads/2017/06/GAROFALO-Migrazione-e-Accoglienza-la-necessit%C3%83-di-un-approccio-di-genere.pdf)
Η έκθεση αυτή παρουσιάζει παραδείγματα καλών πρακτικών χρήσιμων για τον σχεδιασμό των κοινωνικών υπηρεσιών από την οπτική γωνία του φύλου.

Bello B. G., 2015, *La dimensione femminile dell'immigrazione in Italia*, in DOSSIER STATISTICO IMMIGRAZIONE, Roma, pp. 155- 160.
(https://www.researchgate.net/publication/301806157_La_dimensione_femminile_dell%27immigrazione_in_Italia_2015)
Στην Ιταλία, η θηλυκοποίηση των μεταναστευτικών ροών βρίσκεται στο επίκεντρο πολλών μελετών. Αφού γίνει μια σύντομη επισκόπηση των γυναικείων μεταναστεύσεων στην Ιταλία και των μεταναστευτικών τυπολογιών που αφορούν τις γυναίκες (οικονομική, οικογενειακή, πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο κ.λπ.), η εργασία ασχολείται με τον ρόλο της συνδικαλιστικής ζωής των μεταναστριών στην Ιταλία.

Πορτογαλία

Στην Πορτογαλία, το Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής του Παγκόσμιου Συμφώνου για τη Μετανάστευση (το οποίο εγκρίθηκε με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αριθ. 141/2019) ορίζει ως τρίτο άξονα "την προώθηση της υποδοχής και της ένταξης των μεταναστών, τη διασφάλιση της τακτικής συνάντησης, την προώθηση της οικογενειακής επανένωσης, την ευνοϊκή εκμάθηση της πορτογαλικής γλώσσας, τη σχολική εκπαίδευση των παιδιών και των νέων και την εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση των ενηλίκων, τη βελτίωση των συνθηκών πρόσβασης στη στέγαση, την υγεία και την κοινωνική προστασία, καθώς και την τόνωση της ένταξης και της συμμετοχής τους στα κοινά ".

Στην εφαρμογή των δημόσιων πολιτικών για την ένταξη των μεταναστών, η Ανώτατη Επιτροπή Μετανάστευσης (η οποία δημιουργήθηκε με το διάταγμα αριθ. 31/2014 της 27ης Φεβρουαρίου 2014) έχει πολύ σημαντικό ρόλο, καθώς

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

προωθεί δημόσιες πολιτικές που επικεντρώνονται στην κοινωνική ένταξη, την ισότητα ευκαιριών και την εκτίμηση της ποικιλομορφίας μεταξύ των πολιτισμών, των εθνοτικών ομάδων και των θρησκειών.

Οι μηχανισμοί υποστήριξης των μεταναστών που προωθεί η Ανώτατη Επιτροπή Μετανάστευσης, υλοποιούνται μέσω του Εθνικού Δικτύου Υποστήριξης της Ένταξης των Μεταναστών (που δημιουργήθηκε με το διάταγμα αριθ. 203/2016 της 23ης Ιουλίου). Το εν λόγω δίκτυο αποτελείται από: (i) Εθνικά Κέντρα Υποστήριξης για την Ένταξη των Μεταναστών (CNAIM), τα οποία στοχεύουν στην παροχή ολοκληρωμένης ανταπόκρισης στους μετανάστες κατά τη διαδικασία υποδοχής και ένταξής τους- και ii) Τοπικά Κέντρα Υποστήριξης για την Ένταξη των Μεταναστών (CLAIM), τα οποία στοχεύουν, στο πλαίσιο των τοπικών πολιτικών ένταξης των μεταναστών, στην παροχή αποκεντρωμένων χώρων υποδοχής, πληροφόρησης και υποστήριξης, συμβάλλοντας στην κάλυψη των αναγκών των μεταναστών κατά τη διαδικασία υποδοχής και ένταξής τους.

Στην υποστήριξη των μεταναστών, τα CLAIM έχουν πολύ σημαντικό ρόλο, καθώς συνεργάζονται στενά με τις περιοχές και παρέχουν πληροφορίες για διάφορους τομείς ένταξης (διαδικασίες διοικητικής ρύθμισης, εκπαίδευση και κατάρτιση, εκμάθηση της πορτογαλικής ως μη μητρικής γλώσσας, υγεία, μεταξύ άλλων), παρέχοντας απαντήσεις και παραπέμποντας τους μετανάστες με ολοκληρωμένο τρόπο μέσω των υφιστάμενων δομών της κοινότητας.

Τα νομικά έγγραφα που αποτελούν τη βάση αυτών των φορέων (ACM, CNAIM και CLAIM) αντιμετωπίζουν τα ζητήματα μετανάστευσης με τη συνολική τους έννοια, χωρίς να δίνουν ορατότητα στα ζητήματα φύλου. Ωστόσο, η απόφαση υπ' αριθ. 227/2019 που θεσπίζει τη δημιουργία από την ACM της Ομάδας Έργου για τις διατομεακές ανισότητες, μεταφράζει την αναγνώριση της ανάγκης για μια προσέγγιση με ευαισθησία ως προς το φύλο στην ανάλυση και την παρέμβαση στον τομέα της μετανάστευσης. Η ομάδα αυτή έχει ως στόχο να αναπτύξει και να εφαρμόσει πολιτικές ένταξης για τους μετανάστες, τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο, οι οποίες θα είναι ευαίσθητες ως προς το φύλο, με ιδιαίτερη προσοχή σε καταστάσεις όπου διασταυρώνονται διαφορετικές ανισότητες.

Πολλές μετανάστριες έρχονται στην Πορτογαλία για να ακολουθήσουν σπουδές, συγκεκριμένα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, και σε αυτές τις περιπτώσεις γίνεται αναφορά στα προγράμματα διεθνούς κινητικότητας (ιδίως με τις λουσιόφωνες χώρες) και στους εσωτερικούς μηχανισμούς των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που υποστηρίζουν αυτές τις φοιτήτριες στις διαδικασίες ένταξής τους.

Μια άλλη πτυχή που φαίνεται να μας αφορά είναι η συνεταιριστική μετακίνηση των μεταναστών (ρυθμίζεται από τον νόμο αριθ. 115/99, 3 Αυγούστου 1999). Οι ενώσεις μεταναστών επιτρέπουν στους μετανάστες να οργανώνονται και να υπερασπίζονται τα συμφέροντά τους με τρόπο που τους καθιστά ορατούς και δίνει φωνή στις ανάγκες τους, αποτελώντας ένα εξαιρετικό μέσο προώθησης της ιδιότητας του πολίτη και της συμμετοχής στα κοινά.

Για να καταδείξουμε το ρόλο των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των συλλόγων στην Πορτογαλία, προτείνουμε την ανάλυση της συνέντευξης «Deconstructing the country of Floribella» (Αποδομώντας τη χώρα της Φλοριμπέλα), η οποία είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=MTE=.

Μια άλλη ιστορία επιτυχίας που καταδεικνύει τη σημασία των κοινωνικών κινημάτων για την προώθηση της ένταξης των γυναικών μεταναστριών στην Πορτογαλία είναι αυτή με τίτλο «From invisible to visible» (Από το αόρατο στο ορατό), διαθέσιμη στη διεύθυνση https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=MTI=. Η πρωταγωνίστρια αυτής της ιστορίας προσδιορίζει τη σημασία της επαφής της με τις ενώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις φεμινιστικές οργανώσεις στην πορεία της προς την κοινωνική ένταξη.

Πηγές

Plano Estratégico para as Migrações 2015-2020 [Strategic Plan for Migration 2015-2020]
https://www.acm.gov.pt/documents/10181/222357/PEM_net.pdf/3a515909-7e66-41e8-8179-e3aa5e0c7195
Το Στρατηγικό Σχέδιο για τη Μετανάστευση 2015-2020 αποσκοπεί στην πολιτική προσαρμογή της χώρας σε μια πιο σύνθετη και απαιτητική μεταναστευτική πραγματικότητα, λαμβάνοντας υπόψη την «Παγκόσμια Προσέγγιση για τη

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Μετανάστευση και την Κινητικότητα» που ορίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Lisboa Acolhe - Portal Participativo para Imigrantes [Lisboa Acolhe - Συμμετοχική πύλη για τους μετανάστες]
https://lisboaacolhe.pt/
Η Πύλη Lisboa Acolhe συγκεντρώνει πληροφορίες σχετικά με τις δημόσιες/ιδιωτικές υπηρεσίες, καθώς και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ανθρώπων στην Πορτογαλία.

Σλοβενία

Κλείνοντας αυτό το κεφάλαιο, θέτουμε στη διάθεση των συμμετεχόντων την ακόλουθη ιστορία επιτυχίας με πρωταγωνίστρια μια μετανάστρια στη Σλοβενία και τίτλο «Overcoming the bureaucratic obstacles, poor information flow and health care issues» (Ξεπερνώντας τα γραφειοκρατικά εμπόδια, την κακή ροή πληροφοριών και τα ζητήματα υγειονομικής περίθαλψης), η οποία είναι προσβάσιμη στη διεύθυνση Welcome to VIW project (pixel-online.org) Αυτή η ιστορία επιτυχίας καταδεικνύει το πρόβλημα με τη σωστή και γρήγορη πληροφόρηση που αφορά διάφορα ζητήματα.

Προτείνουμε επίσης να διαβάσετε την ιστορία «Empowerment story: escaping from war in Syria and changing the world-view in Slovenia» (Ιστορία ενδυνάμωσης: δραπετεύοντας από τον πόλεμο στη Συρία και αλλάζοντας την κοσμοθεωρία στη Σλοβενία) προσβάσιμη στη διεύθυνση https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=MzE=

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
Γαλλία	Οι μετανάστριες έχουν προαχθεί σε κατηγορία προτεραιότητας σε σχέση με τη δημόσια παρέμβαση. Έχουν αναπτυχθεί μέτρα κοινωνικής ένταξης, όπως, ενδεικτικά: δωρεάν πρόσβαση σε γλωσσικά μαθήματα, υπηρεσίες απασχόλησης, ενσωμάτωση μέτρων κατά των διακρίσεων.	Περιορισμοί: Στιγματισμός, «πολιτισμικοποίηση» και «ηθικοποίηση» της ιθαγένειας μέσω ενός μετα-αποικιακού κανονιστικού πλαισίου, πατρονάρισμα της «συμμετοχικής ένταξης των γυναικών» και κατάπνιξη της πολιτικής διαφωνίας. Προτάσεις: Να ληφθεί υπόψιν η ετερογένεια της ομάδας, εξάλειψη της εικόνας του θύματος/της υποταγής, κριτική αξιολόγηση των μετα-αποικιακών πολιτικών, σαφής παρουσίαση της πολιτικής δυσαρέσκειας και της κοινωνικής περιθωριοποίησης.
Ελλάδα	Τα Κέντρα Κοινότητας των δήμων και τα Κέντρα Ένταξης Μεταναστών εξυπηρετούν τις ατομικές ανάγκες των υπηκόων τρίτων χωρών προσφέροντας υπηρεσίες «μιας στάσης» σε συνεργασία με άλλες διευθύνσεις και κέντρα.	Περιορισμοί: κοινωνικός αποκλεισμός σε πολλαπλά επίπεδα, έλλειψη αποτελεσματικής πολιτικής ένταξης και εμπόδια πρόσβασης σε επίσημη απασχόληση, επίσημη εκπαίδευση, κοινωνική περίθαλψη και στέγαση, υγειονομική περίθαλψη και διαπολιτισμική συνύπαρξη. Προτάσεις: Υποστήριξη για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας για πρόσφυγες και μετανάστες προσαρμοσμένη στις ανάγκες και στον τόπο διαμονής, δημιουργία ενισχυμένου μηχανισμού καταγγελιών αναφορικά με την εργασία, υποστηρικτικά προγράμματα για την έναρξη επιχείρησης και δραστηριοτήτων, παροχή νομικής βοήθειας και υποστήριξης σε σχέση με τη νομιμοποίηση, μέτρα για την καταπολέμηση των στερεοτύπων και του ρατσισμού, έμφυλη βία, βελτίωση των υπηρεσιών μετάφρασης και διαμεσολάβησης στη δημόσια διοίκηση, υποστήριξη των αναγκών γυναικών/μητέρων μεταναστριών, ενδυνάμωση και συμμετοχή στην πολιτική ζωή.
Ιταλία	Είναι ο τρίτος τομέας που διαδραματίζει θεμελιώδη ρόλο στην ανάπτυξη στρατηγικών και δράσεων ένταξης για μετανάστριες, με συγκεκριμένη αναφορά σε μερικές ενδιαφέρουσες τοπικές εμπειρίες ΜΚΟ/πολιτιστικών ενώσεων (ενώσεων μεταναστών, μεταναστριών ή μικτών ενώσεων), σε συνδυασμό με τη δικτύωση των γυναικών και περιπτώσεις θεσμικής συμμετοχής μεταναστριών στην κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική ζωή.	Περιορισμός: δεν υπάρχει τυποποιημένη εθνική πολιτική που να αφορά (σχεδόν) αποκλειστικά την ένταξη των μεταναστριών. Προτάσεις: Αντιμετώπιση της ένταξης ως διαδικασίας, αντιμετώπιση συγκεκριμένων αναγκών με γνώμονα το φύλο, υπέρβαση της εθνοκεντρικής πτυχής, εξέταση όλων των εμπλεκόμενων παραγόντων, μεγαλύτερη προσοχή στη συνεταιριστική ζωή από κοινωνικοπολιτιστική, πολιτική άποψη και από άποψη κοινωνικής ένταξης.
Πορτογαλία	Υπάρχει το Εθνικό Δίκτυο για την Υποστήριξη της Ένταξης Μεταναστών, το οποίο αποτελείται από τα Εθνικά Κέντρα Υποστήριξης για την Ένταξη Μεταναστών (CNAIM) και τα Τοπικά Κέντρα Υποστήριξης για την Ένταξη Μεταναστών (CLAIM). Επιπλέον, μεγάλη σημασία έχει και η συνεταιριστική μετακίνηση μεταναστών.	Περιορισμός: επισημαίνει την απουσία της διάστασης του φύλου στα νομικά έγγραφα που εξετάζουν οι οργανισμοί. Ωστόσο, έχει δημιουργηθεί η Ομάδα Έργου για τις διατομεακές ανισότητες, η οποία μεταφράζει την αναγνώριση της ανάγκης για μια προσέγγιση με ευαισθησία ως προς το φύλο στην ανάλυση και στην παρέμβαση στον τομέα της μετανάστευσης. Προτάσεις: Προώθηση ενώσεων και υποστήριξη υφιστάμενων ενώσεων και μεταναστών, καθώς και κοινωνικών και θρησκευτικών φορέων.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Σλοβενία	Στην ένταξη των γυναικών, οι ΜΚΟ και οι ακτιβιστές αποκτούν μεγάλη σημασία. Αναλαμβάνουν τον κύριο ρόλο που πρέπει να διαδραματίζουν οι κρατικοί θεσμοί. Επιπλέον, τα μη επίσημα δίκτυα όπως η οικογένεια και οι φίλοι αποκτούν θεμελιώδη ρόλο.	Περιορισμός: έλλειψη βοήθειας και κρατικής υποστήριξης. Η διάσταση του φύλο δεν λαμβάνεται υπόψη. Πρόταση: Προώθηση για μεγαλύτερη κρατική συμμετοχή.
Ισπανία	Οι αρμοδιότητες σε σχέση με αυτό το θέμα ανήκουν στις αυτόνομες κοινότητες, στο κράτος και στις τοπικές διοικήσεις. Ομοίως, οι μη κυβερνητικές οντότητες παίζουν θεμελιώδη ρόλο.	Περιορισμοί: Έλλειψη καθοδήγησης και βοήθειας. Προτάσεις: προώθηση της από κοινού δέσμευσης των διαφόρων φορέων που δραστηριοποιούνται σε σχέση με το θέμα, λήψη υπόψη της διπλής διάστασης που έχουν ως γυναίκες και ως μετανάστριες σε διάφορους τομείς: εκπαίδευση, οικογένεια, στέγαση...

Γενικές ιδέες
Ο ανακεφαλαιωτικός πίνακας δείχνει πώς, σε γενικές γραμμές, σε διαφορετικά πλαίσια, οι μη κυβερνητικές οντότητες όπως ενώσεις και ΜΚΟ αποκτούν θεμελιώδη ρόλο στη διαδικασία ένταξης των μεταναστριών (για παράδειγμα στην περίπτωση της Σλοβενίας). Επιπλέον, η έλλειψη μιας προσέγγισης που να λαμβάνει υπόψη το φύλο στα μέτρα και στις υπηρεσίες που παρέχονται στις μετανάστριες ξεχωρίζει ως περιορισμός σε ορισμένες από τις χώρες που αναλύθηκαν. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε παρεμβάσεις που να απέχουν πολύ από την πραγματική ζήτηση της εν λόγω ομάδας. Είναι απαραίτητο να αναπτυχθούν δράσεις που να προσανατολίζονται στην ενσωμάτωση μιας προσέγγισης με βάση το φύλο στις διαδικασίες που αφορούν τον μεταναστευτικό πληθυσμό.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Μαθησιακά αντικείμενα/πρακτικές δραστηριότητες

Μαθησιακά αντικείμενα/πρακτικές δραστηριότητες

Η ενότητα 7 καλύπτει τα διάφορα μέτρα κοινωνικής ένταξης για τη διευκόλυνση της πλήρους ενσωμάτωσης των μεταναστών στην κοινωνία υποδοχής, καθώς και τους συγκεκριμένους παράγοντες που επηρεάζουν τον παράγοντα φύλο.

Διάρκεια: 45 λεπτά

Στόχοι:

- Προσδιορισμός βασικών παραγόντων που πρέπει να ληφθούν υπόψη για την κοινωνική ένταξη των μεταναστριών.
- Γνώση των υπηρεσιών που διευκολύνουν την κοινωνική ένταξη σε τοπικό επίπεδο.
- Προσδιορισμός αναγκών και βελτιώσεων στις υπηρεσίες ένταξης για μετανάστριες.

Προκειμένου να ενισχυθεί η γνώση, προτείνουμε τις ακόλουθες δραστηριότητες:

Δραστηριότητα 1: Υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης για μετανάστριες:

Είστε κοινωνικός λειτουργός σε έναν οργανισμό που παρέχει υπηρεσίες σε μετανάστες και σας πλησιάζει μια 22χρονη γυναίκα από τη Συρία που μόλις έφτασε στην πόλη σας, δεν γνωρίζει τη γλώσσα, δεν έχει νομιμοποιηθεί το καθεστώς της και δεν γνωρίζει τη διαδικασία τακτοποίησης του καθεστώτος της.

- Για να αρχίσεις να την προσανατολίζεις, τι ερωτήσεις θα της έκανες για να γνωρίσεις το προφίλ της και να μπορέσεις να της δώσεις καλύτερες πληροφορίες;
- Με βάση τις παρεχόμενες πληροφορίες, σκεφτείτε ένα σενάριο/πρωτόκολλο που θα καθοδηγεί τη γυναίκα στην αρχή της διαδικασίας της (ΜΚΟ που πρέπει να απευθυνθεί, που μπορεί να βρει νομικές συμβουλές, στεγαστική βοήθεια, μαθήματα γλώσσας, μια οργάνωση στη χώρα της προέλευση, κλπ).

Δραστηριότητα 2: Σχετικά με τις συγκεκριμένες δυσκολίες που μπορεί να συναντήσει μια μετανάστρια:

- Ποιες βελτιώσεις προτείνει το κείμενο για καλύτερη φροντίδα;
- Πιστεύετε ότι ενδέχεται να προκύψουν περαιτέρω δυσκολίες λόγω του ζητήματος του φύλου στη μετανάστευση;

Συμφωνείτε ότι οι επαγγελματίες θα πρέπει να έχουν ειδική κατάρτιση που να λαμβάνει υπόψη τον παράγοντα φύλο στη μετανάστευση, προκειμένου να παρέχουν μια πιο αποτελεσματική απάντηση;

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Όροι	Σημειώσεις	Πηγή
Κτήση ιθαγένειας	Κτήση ιθαγένειαςθεωρείται οποιοσδήποτε τρόπος που μπορεί να γίνει κανείς υπήκοος, δηλαδή από τη γέννηση ή οποιαδήποτε στιγμή μετά τη γέννηση, αυτόματος ή μη, βάσει απόδοσης, δήλωσης, επιλογής ή εφαρμογής.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Ιθαγένεια / υπηκοότητα	Ο συγκεκριμένος νομικός δεσμός μεταξύ ενός ατόμου και του κράτους του, που αποκτάται μέσω γέννησης ή πολιτογράφησης, είτε με δήλωση, επιλογή, γάμο είτε με άλλα μέσα σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Διπλή ιθαγένεια	Η ταυτόχρονη κατοχή δύο ή περισσότερων υπηκοοτήτων από το ίδιο πρόσωπο.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Μπλε κάρτα της Ε.Ε	Η εξουσιοδότηση που φέρει τον όρο Μπλε Κάρτα της ΕΕ που δίνει στον κάτοχό της το δικαίωμα να διαμένει και να εργάζεται στην επικράτεια κράτους μέλους της ΕΕ σύμφωνα με τους όρους της Οδηγίας 2009/50/ΕΚ του Συμβουλίου (Οδηγία για τη Μπλε Κάρτα).	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Οικογενειακή επανένωση	Η σύναψη οικογενειακής σχέσης που είναι είτε: α) η είσοδος και η διαμονή σε κράτος μέλος της ΕΕ, σύμφωνα με την Οδηγία 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου (Οδηγία για την οικογενειακή επανένωση), από μέλη της οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα σε αυτό το κράτος μέλος της ΕΕ («χορηγός»), προκειμένου να διατηρηθεί η οικογενειακή μονάδα, είτε η οικογενειακή σχέση προέκυψε πριν είτε μετά την είσοδο του χορηγού ή β) μεταξύ πολίτη της Ένωσης και υπηκόου τρίτης χώρας εγκατεστημένο εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος στη συνέχεια εισέρχεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Ενδοϋπηρεσιακώς	Υπήκοος τρίτης χώρας που υπόκειται σε	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

μετατιθέμενος	προσωρινή απόσπαση από επιχείρηση εγκατεστημένη εκτός της επικράτειας κράτους μέλους της ΕΕ και με την οποία ο υπήκοος τρίτης χώρας δεσμεύεται με σύμβαση εργασίας σε οντότητα που ανήκει στην επιχείρηση ή στον ίδιο όμιλο επιχειρήσεων εγκατεστημένος εντός αυτής της επικράτειας.	και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Δίκαιο του αίματος	Ο προσδιορισμός της ιθαγένειας ενός ατόμου με βάση την ιθαγένεια των γονέων του (ή του ενός γονέα ή ενός συγκεκριμένου γονέα) κατά τη γέννηση του ατόμου-στόχου και κατά τη στιγμή της απόκτησης της ιθαγένειας από το άτομο-στόχο (τα δύο χρονικά σημεία διαφέρουν σε περιπτώσεις απόκτησης μετά τη γέννηση).	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Δίκαιο του εδάφους	Η αρχή ότι η ιθαγένειαενός ατόμου καθορίζεται με βάση τη χώρα γέννησής του.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Επί μακρόν διαμένων	Υπήκοος τρίτης χώρας που έχει καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, όπως προβλέπεται από τα άρθ. 4 έως 7 της Οδηγίας 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου (Οδηγία για τους Μακρόν Διαμένοντες) ή όπως προβλέπεται στην εθνική νομοθεσία.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Απώλεια ιθαγένειας	Οποιοσδήποτε τρόπος απώλειας της ιδιότητας του πολίτη μιας χώρας, εκούσια ή ακούσια, αυτόματα ή με πράξη δημοσίων αρχών.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Πολιτογράφηση	Οποιοσδήποτε τρόπος κτήσης ιθαγένειας μετά τη γέννηση που δεν κατείχε προηγουμένως το πρόσωπο-στόχος και που απαιτείται αίτηση από αυτό το πρόσωπο ή τον νομικό του εκπρόσωπο, καθώς και πράξη χορήγησης ιθαγένειας από δημόσια αρχή.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Άδεια διαμονής	Οποιαδήποτε άδεια που εκδίδεται από τις αρχές ενός κράτους μέλους της ΕΕ που επιτρέπει σε υπήκοο τρίτων χωρών να διαμένει νόμιμα στην επικράτειά του,	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ.265/2010 (Κανονισμός για τις θεωρήσεις εισόδου μακράς διαμονής).	09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Εποχικά εργαζόμενος	Υπήκοος τρίτης χώρας που διατηρεί τον κύριο τόπο διαμονής του σε τρίτη χώρα και διαμένει νόμιμα και προσωρινά στην επικράτεια κράτους μέλους της ΕΕ για την άσκηση δραστηριότητας που εξαρτάται από την πάροδο των εποχών, με μία ή περισσότερες εργασίες ορισμένου χρόνου και με συμβάσεις που συνάπτονται απευθείας μεταξύ του εν λόγω υπηκόου τρίτης χώρας και του εργοδότη που είναι εγκατεστημένος σε αυτό το κράτος μέλος της ΕΕ.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Ενιαία άδεια	Άδεια διαμονής που εκδίδεται από τις αρχές ενός κράτους μέλους της ΕΕ μετά από ενιαία διαδικασία αίτησης, επιτρέποντας στο υπήκοο τρίτης χώρας να διαμένει νόμιμα στην επικράτειά του για λόγους εργασίας.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Υπήκοος τρίτης χώρας	Κάθε πρόσωπο που δεν είναι πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 20 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και δεν είναι πρόσωπο που απολαμβάνει το δικαίωμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ελεύθερη κυκλοφορία, όπως ορίζεται στο άρθρο 2(5) του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 (Κώδικας Συνόρων Σένγκεν).	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Άδεια διαμονής για εργασία	Σε παγκόσμιο πλαίσιο, η άδεια διαμονής για εργασία είναι ένα νομικό έγγραφο που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή ενός κράτους που επιτρέπει την απασχόληση μεταναστών εργαζομένων στη χώρα υποδοχής κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας. Στο πλαίσιο της ΕΕ, η άδεια διαμονής για εργασία είναι ένα νομικό έγγραφο που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή ενός κράτους μέλους της ΕΕ στο οποίο αναφέρεται το δικαίωμα υπηκόου τρίτης χώρας να εργάζεται στην επικράτειά του κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη	Δικαιώματα υγειονομικής περίθαλψης που απολαμβάνουν υπήκοοι τρίτων χωρών (μετανάστες, αιτούντες διεθνούςπροστασία και πρόσφυγες) στα κράτη μέλη της ΕΕ και στις χώρες καταγωγής τους.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Ωφελήματα κοινωνικής προστασίας	Μεταφορές, σε μετρητά ή σε είδος, μέσω συστημάτων κοινωνικής προστασίας σε νοικοκυριά και άτομα για την απαλλαγή τους από το βάρος ενός ή περισσότερων από τους κινδύνους που ορίζονται στο σύστημα αμοιβαίας πληροφόρησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την κοινωνική προστασία.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Αφομοίωση	Η διαδικασία με την οποία η πολιτιστική έκφραση μιας μειονοτικής ομάδας απορροφάται στην κυρίαρχη κουλτούρα της χώρας υποδοχής. Η διαδικασία προκύπτει από δημόσια μέτρα και κοινωνικές πρακτικές που συμβάλλουν στο λεπτή εξάλειψη των πολιτισμικών στοιχείων προέλευσης, αντικαθιστώντας τα με τα χαρακτηριστικά του κυρίαρχου πολιτισμού που αφορούν τη γλώσσα, τις παραδόσεις, τις αξίες και τις συμπεριφορές.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0, σελ. 34 Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση, σελ. 12.
Πολιτιστική ποικιλομορφία	Κοινότητα ή ομάδα στην οποία μπορεί να εντοπιστεί μια ποικιλία πολιτιστικών και κοινωνικών διαφορών. Αυτές οι διαφορές βασίζονται σε διάφορες μορφές εκφράσεων με βάση τη φυλή, την εθνότητα, την εθνικότητα, τη θρησκεία, το φύλο, το γένος, την κοινωνικοοικονομική θέση, τη γλώσσα, τις σωματικές και ψυχολογικές ικανότητες, τις πεποιθήσεις, τις αξίες και τις παραδόσεις.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση, σελ. 41.
Αίσθημα του ανήκειν	Υποκειμενική εμπειρία που απορρέει από κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, σε ατομικό και δημόσιο επίπεδο, και που προκαλεί την αίσθηση του ανήκειν στη χώρα υποδοχής. Αυτό το συναίσθημα εξαρτάται από ένα σύνολο μεταβλητών, δηλαδή τη γλωσσική επάρκεια, τη συμμετοχή στις τοπικές κοινότητες, την ανταπόκριση στις κοινωνικές υπηρεσίες και το επίπεδο ικανοποίησης από τη ζωή. Το αίσθημα του ανήκειν επηρεάζεται από τη δυναμική μεταξύ του πολιτισμού από τη χώρα καταγωγής και του πολιτισμού της χώρας υποδοχής.	AdaptedLähdesmäki, T., Mäkinen, K., Čeginskas, V. L. A., &Kaasik-Krogerus, S. (2021). Politics of Belonging: Concepts and Method. In *Europe from Below: Notions of Europe and the European among Participants in EU Cultural Initiatives* (pp. 25–44). Brill. http://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctv1sr6j1b.7 Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Γυναίκες μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW), σελ. 4.
Φύλο (γένος)	Κοινωνική κατασκευή διαφορετικών	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	ρόλων που ανατίθενται σε άνδρες και γυναίκες που αφορούν οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές πτυχές. Οι ρόλοι των φύλων θεωρούνται κατάλληλοι για άτομα ενός συγκεκριμένου φύλου και επηρεάζουν τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών, οδηγώντας τελικά σε ανισότητες και διαφορετικές ίσες ευκαιρίες. Ο όρος φύλο (γένος) συχνά συγχέεται με το «βιολογικό φύλο», το οποίο περιλαμβάνει βιολογικές διαφορές.	(2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Γυναίκες μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW), σελ. 8. Γραφείο του Ειδικού Συμβούλου για Θέματα Φύλου και Προώθηση των Γυναικών (OSAGI) Ηνωμένα Έθνη, Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, ορισμοί και έννοιες. https://www.un.org/womenwatch/osagi/conceptsandefinitions.htm
Ταυτότητα Φύλου	Εσωτερική και ατομική εμπειρία που αισθάνεται κάθε άτομο σχετικά με το φύλο με το οποίο ταυτίζεται, το οποίο μπορεί να αντιστοιχεί ή να μην αντιστοιχεί στο φύλο που του αποδόθηκε κατά τη γέννηση. Η ταυτότητα φύλου μπορεί να είναι ίδια ή διαφορετική από το φύλο με το οποίο γεννήθηκε το άτομο και μπορεί ακόμη και να μην αντιστοιχεί σε κανένα από τα δύο. Τα άτομα μπορεί να συνειδητοποιήσουν την ταυτότητα φύλου τους σε διαφορετικά στάδια της ζωής και η έκφρασή της μπορεί να αποκαλυφθεί μέσω της ένδυσης, της συμπεριφοράς και της προσωπικής εμφάνισης. «Η ταυτότητα φύλου είναι μόνο μία από τις πολλές πιθανές κοινωνικές ταυτότητες».	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Γυναίκες μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW), σελ. 18. Wood, W., Eagly, A. (2009).
Ταυτότητα	Η ταυτότητα μεταφράζει την εικόνα που έχει κάποιος για τον εαυτό του σε σχέση με τους άλλους. Από οντολογική άποψη, φέρει την ουσία της ύπαρξης, η οποία είναι μεταβλητή, ειδικά όταν λαμβάνει κανείς υπόψη χαρακτηριστικούς παράγοντες όπως η εθνικότητα, η εθνότητα, η φυλή, η θρησκεία, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, το φύλο και οι συμπεριφορές. Η ταυτότητα αναφέρεται σε κοινωνικές κατηγορίες και πηγές του αυτοσεβασμού ή της αξιοπρέπειας του ατόμου. Υπό αυτή την έννοια, το άτομο δεν υπάρχει απομονωμένο από το κοινωνικό του πλαίσιο. Με τη σειρά της, η κοινωνία δεν είναι αποκομμένη από διαδικασίες ταυτότητας, γεγονός που καθιστά την	Συμβούλιο της Ευρώπης, Γλωσσάρι βασικής ορολογίας https://www.coe.int/en/web/autobiography-intercultural-encounters/glossary Fearon, J. (1999). What is identity (as we now use the word)?, p. 3. https://web.stanford.edu/group/fearon-research/cgi-bin/wordpress/wp-content/uploads/2013/10/What-is-Identity-as-we-now-use-the-word-.pdf

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	έννοια ρευστή και ποικιλόμορφη.	
Υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης	Δράσεις και συμπεριφορές που αναπτύχθηκαν με σκοπό την αποδόμηση στερεοτύπων και προκαταλήψεων με στόχο τη μείωση των διακρίσεων με ταυτόχρονη προώθηση αποτελεσματικών συνθηκών συμμετοχής στην κοινωνία. Οι υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης ενημερώνουν και προωθούν ευκαιρίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας, διευκρινίζοντας τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μεταναστών, μεταδίδοντας και παρακολουθώντας τη διαδικασία νομιμοποίησης στη χώρα υποδοχής, επισημαίνοντας λύσεις που σχετίζονται με την υγεία, την εκπαίδευση ή τη νομική υποστήριξη.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση. Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Έκδοση μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW).
Πολιτικές κοινωνικής ένταξης	Συνίστανται στο σχεδιασμό μέσων δημόσιας πολιτικής που εγγυώνται την πλήρη άσκηση των δικαιωμάτων του πολίτη σε όλους τους τομείς της ζωής. Οι στρατηγικές ένταξης επικεντρώνονται στη διασφάλιση της πλήρους συμμετοχής των πολιτών όλων των ομάδων (συμπεριλαμβανομένων των μειονοτήτων). Οι πολιτικές κοινωνικής ένταξης εκφράζουν συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα σε πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Στον τομέα της μετανάστευσης, οι πολιτικές κοινωνικής ένταξης σχεδιάζονται σε τομείς όπως η υγεία, η κοινωνική ασφάλιση, η εργασία, τα συνεταιριστικά κινήματα και άλλα. Αυτές οι πρακτικές συμβάλλουν στην κοινωνική συνοχή και στη ζωτικότητα της κοινωνίας των πολιτών, συμβάλλοντας στη μεγαλύτερη έκφραση της πολιτιστικής πολυμορφίας.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0.
Πρακτικές κοινωνικής ένταξης	Οι πρακτικές κοινωνικής ένταξης αναφέρονται στις ενέργειες, τις δυναμικές και τις στρατηγικές για την προώθηση της διαδικασίας βελτίωσης της ικανότητας, των ευκαιριών και της αξιοπρέπειας των ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση λόγω της ταυτότητάς τους, να συμμετέχουν στην κοινωνία.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση.
Διαδικασίες ένταξης	Μέθοδος, συστήματα ή αλληλουχίες ενεργειών που διευκολύνουν ή επιτρέπουν την ενσωμάτωση στοιχείων μιας μειονοτικής ομάδας στην κυρίαρχη	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	ομάδα. Αυτές οι διαδικασίες είναι πολύπλοκες και πολυδιάστατες και συνεπάγονται την εξέταση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μεταναστών και των κοινωνιών των χωρών διέλευσης ή προορισμού. Η ένταξη απαιτεί την πρόσβαση σε διαφορετικά είδη υπηρεσιών, την αγορά εργασίας και τον προσδιορισμό και τον σεβασμό ενός βασικού συνόλου αξιών που δεσμεύουν τους μετανάστες και τις κοινότητες υποδοχής σε έναν κοινό σκοπό.	
Ένταξη	Στο πλαίσιο της ΕΕ, η ένταξη είναι μια δυναμική, αμφίδρομη διαδικασία αμοιβαίας στέγασης από όλους τους μετανάστες και τους γηγενείς υπηκόους(EMN, 2018, σελ.214).	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Διαπολιτισμικότητα	Αναφέρεται στη σχέση μεταξύ των πολιτισμών. Οι διαπολιτισμικές προοπτικές χαρακτηρίζονται από τη σκοπιμότητα των αλληλεπιδράσεων, της μάθησης και της αμοιβαίας ανταλλαγής μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών. Προβλέπουν μια αποτελεσματική συνύπαρξη μεταξύ ανθρώπων από διαφορετικούς πολιτισμούς και τη δυνατότητα αποτελεσματικής ανταλλαγής γνώσεων και τρόπων ύπαρξης και ζωής. Η διαπολιτισμικότητα από την άποψη του φύλου (γένους) επιδιώκει να προωθήσει την ενδυνάμωση των γυναικών και των κοριτσιών καταπολεμώντας τα εμπόδια που διατηρούν τις ανισότητες.	UNESCO. Ποικιλομορφία Πολιτισμικών Εκφράσεων. https://en.unesco.org/creativity/interculturality Άρθρο 4.8 της Σύμβασης για την Προστασία και Προώθηση της Ποικιλομορφίας της Πολιτιστικής Έκφρασης.
Μετανάστευση	Ο όρος μετανάστευση προσδιορίζεται με μια ευρύτερη έννοια. Αντιστοιχεί σε μια διαδικασία μετατόπισης που καλύπτει κάθε είδους μετακίνηση ανθρώπων, ομάδων ή ατόμων από το ένα μέρος στο άλλο προς αναζήτηση καλύτερων συνθηκών και επιπέδων διαβίωσης. Η μετακίνηση ανθρώπων περιλαμβάνει τη διεθνή μετανάστευση (διασυνοριακή σε άλλο κράτος) και την εσωτερική μετανάστευση (μετακίνηση εντός της χώρας). Η διαδικασία μετανάστευσης θεωρείται πάντα με διάρκεια πάνω από ένα έτος ανεξάρτητα από τη διάρκεια, τη	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0, σελ. 255 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Έκδοση μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW)

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	σύνθεση ή τα αίτια. Περιλαμβάνει τη μετανάστευση προσφύγων, εκτοπισμένων, ξεριζωμένων ατόμων, περιβαλλοντικών μεταναστών, οικονομικών μεταναστών και ατόμων που μετακινούνται για άλλους λόγους, π.χ. πολιτική δίωξη, συγκρούσεις, οικογενειακή επανένωση.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Διεθνές Μεταναστευτικό Δίκαιο. Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση. Σελ. 132
Πολυπολιτισμικότητα	Ένα μοντέλο που προτείνει μια κοινωνία βασισμένη στην αρχή ότι ο καθένας έχει μια κοινότητα, κάθε κοινότητα έναν πολιτισμό και κάθε πολιτισμός τον δικό του χώρο και τα απαράβατα όρια. Βασίζεται σε μια πολιτική που προσυπογράφει την αρχή της πολιτιστικής πολυμορφίας και υποστηρίζει το δικαίωμα διαφορετικών πολιτισμών και εθνοτικών ομάδων να διατηρούν διακριτές πολιτιστικές ταυτότητες διασφαλίζοντας τη δίκαιη πρόσβασή τους στην κοινωνία, ενστερνίζοντας τις συνταγματικές αρχές και τις κοινές αξίες που επικρατούν στην κοινωνία. Τονίζει τις πολιτισμικές διαφορές και τους διαφορετικούς πολιτισμούς που υπάρχουν ο ένας γύρω από τον άλλο χωρίς απαραίτητα μεγάλη επαφή ή συμμετοχική αλληλεπίδραση.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Διεθνές Μεταναστευτικό Δίκαιο. Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση. Σελ. 142 Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0, σελ. 265
Κοινότητα	Η κοινότητα είναι μια ομάδα ανθρώπων που ενώνονται με παρόμοια συμφέροντα και έχουν κοινά συμφέροντα. Με άλλα λόγια, είναι ομάδες οργανωμένες μεταξύ τους σύμφωνα με ορισμένους στόχους και μοιράζονται κοινές αξίες και πεποιθήσεις με βάση τη γλώσσα, τα έθιμα, την πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά, τη γεωγραφική θέση και την παγκόσμια προοπτική. Μέσα σε μια κοινότητα, είναι σύνηθες να δημιουργείται μια αμοιβαία ταυτότητα που είναι διαφορετική από άλλες ομάδες. Συνήθως οι κοινότητες μεταναστών υποστηρίζονται από άλλους μετανάστες από την ίδια εθνικότητα, γεγονός που συμβάλλει στη δημιουργία και διατήρηση άτυπων δικτύων που παίζουν ρόλο στην καθοδήγηση και τη διατήρηση του δικού τους πολιτισμού για τις μελλοντικές γενιές.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Διεθνές Μεταναστευτικό Δίκαιο. Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση.
Ενδυνάμωση	***(γυναικών ε., μεταναστριών ε.)*** Είναι μια διαδικασία ενίσχυσης της αυτοεκτίμησης, της αυτοπεποίθησης, της	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Γυναίκες μετανάστριες

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	αυτονομίας και της αυτοδιάθεσης ενός ατόμου, που έχει ως αποτέλεσμα μεγαλύτερο έλεγχο της ζωής του και μεγαλύτερη προσωπική ανάπτυξη, ικανότητα υπεράσπισης και αντίστασης στις αντιξοότητες. Απευθύνεται σε ομάδες που για διάφορους λόγους βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση. Η ενδυνάμωση των γυναικών περιλαμβάνει την προώθηση της αυξημένης συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε όλες τις πτυχές της ζωής. Η ενδυνάμωση των μεταναστριών πρέπει να βασίζεται στη βελτίωση της αυτοπεποίθησης, της αυτοεκτίμησης και των ικανοτήτων ως μέρος μιας διαδικασίας οικοδόμησης, συνεργασίας και αλληλεγγύης. Η ενδυνάμωση των γυναικών βασίζεται σε μια διαδικασία προόδου προς την ισότητα.	εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW), σελ. 22. Οντότητα των Ηνωμένων Εθνών για την Ισότητα των Φύλων και την Ενδυνάμωση των Γυναικών. Έννοιες και ορισμοί. https://www.un.org/womenwatch/osagi/conceptsandefinitions.htm
Αλλοδαπός	Στο παγκόσμιο πλαίσιο, ένα άτομο που δεν είναι υπήκοος (ιθαγενής ή πολίτης) ενός δεδομένου κράτους. Στο πλαίσιο της ΕΕ, πρόσωπο που δεν είναι υπήκοος κράτους μέλους της ΕΕ.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Ετερότητα	Η ετερότητα είναι μια έννοια φιλοσοφικής προέλευσης που σημαίνει «ο χαρακτήρας του άλλου» και «την αναγνώριση του άλλου στη διαφορά του/της», η διαφορά νοείται ως εθνική, κοινωνική, πολιτιστική ή θρησκευτική.	Lalande André, *Dictionnaire de philosophie*, éd. PUF, Paris, 1993
Εθνικοποίηση	Η εθνικοποίηση αναφέρεται σε μια διαδικασία κατά την οποία οι άνθρωποι λανθασμένα ή σωστά τοποθετούνται σε μια εθνική ομάδα με βάση την καταγωγή, την εμφάνιση ή τον τρόπο ζωής τους. Η συμπεριφορά των ανθρώπων εξηγείται κυρίως με βάση μια υποτιθέμενη εθνότητα.	Διαμορφώθηκεαπό Jean-Loup Amselle in *L'Ethnicisation de la France* (Éditions Lignes, 2011).
Ρατσισμός	Ρατσισμός, που ονομάζεται επίσης φυλετική διάκριση, είναι η πεποίθηση ότι οι άνθρωποι μπορούν να χωριστούν σε ξεχωριστές και αποκλειστικές βιολογικές οντότητες που ονομάζονται «φυλές». Ότιδηλαδή υπάρχει αιτιώδης σύνδεση μεταξύ κληρονομικών φυσικών χαρακτηριστικών και χαρακτηριστικών της προσωπικότητας, της διάνοιας, της ηθικής και άλλων πολιτιστικών και	https://www.britannica.com/topic/racism

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	συμπεριφορικών χαρακτηριστικών· και ότι κάποιες φυλές είναι εγγενώς ανώτερες από άλλες.	
Θεσμικός ρατσισμός	Η έννοια του «θεσμικού ρατσισμού» χρησιμοποιείται για την ονομασία ενός φαινομένου που χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι, παρά τη νομοθεσία που προωθεί την ισότητα μεταξύ των πολιτών, όσοι προέρχονται από μειονοτικά υπόβαθρα βρίσκονται συχνά σε μειονεκτική θέση. Ονομάζοντας το φαινόμενο, μπορούμε να προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε τους μηχανισμούς και πιθανώς να καταπολεμήσουμε τις πηγές της ανισότητας.	"Le racismeinstitutionnel : de l'invention politique a la recherche d'outils", Audrey Osler, Hugh Starkey, Migrations Société, 2010/5 N° 131 | pages 133 à 152 DOI 10.3917/migra.131.0133
Κρατικός ρατσισμός	Ο κρατικός ρατσισμός, που επίσης εννοείται ως «θεσμικός ρατσισμός», είναι ιστορικά θεσμοθετημένος ρατσιστικός διαχωρισμός. Ο όρος «φυλή» αναφέρεται στη συνέχεια στην εθνική της διάσταση. Στη σύγχρονη εποχή στη Δύση, οι υποστηρικτές αυτής της έννοιας που συζητείται ή επικρίνεται την κατανοούν με την έννοια της συστημικής διάκρισης που αφορά το κράτος. Ο όρος «φυλή» αναφέρεται σε μια κοινωνική κατασκευή.	Saïd Bouamama, *Des classes dangereuses à l'ennemiintérieur*,Syllepse Eds, 2021.
Φυλετισμός	Η έννοια του φυλετισμού αναφέρεται στη διαδικασία κατηγοριοποίησης και παραγωγής φυλετικών ιεραρχιών μέσα σε μια δεδομένη κοινωνία. Αυτή η διαδικασία συνίσταται στη ριζοσπαστικοποίηση των αντιληπτών διαφορών μεταξύ ατόμων ή ομάδων που ιεραρχούνται βάσει βιολογικών κριτηρίων, με σκοπό την κυριαρχία, την εκμετάλλευση ή τον αποκλεισμό των κατώτερων και αλλοιωμένων ομάδων εντός αυτής της σχέσης εξουσίας.	Suzie Telep, “Racialisation”, *Langage et société*, 2021/HS1, pp. 289 à 292.
Σεξισμός	Ο σεξισμός είναι η διάκριση με βάση το φύλο ενός ατόμου ή κατ' επέκταση στο ίδιο το φύλο. Ο σεξισμός συνδέεται με την προκατάληψη και την έννοια των στερεοτύπων και των ρόλων των φύλων, που μπορεί να περιλαμβάνει την πεποίθηση ότι το ένα φύλο ή γένος είναι εγγενώς ανώτερο από το άλλο. Στην ακραία του μορφή, μπορεί να ενθαρρύνει τη σεξουαλική παρενόχληση, τον βιασμό ή άλλες μορφές σεξουαλικής βίας. Ο	Λεξικό Larousse

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	σεξισμός αναφέρεται επίσης στις διακρίσεις λόγω φύλου με τη μορφή της ανισότητας των φύλων. Στόχος του σεξισμού είναι κυρίως οι γυναίκες.	
Διατομεακότητα	Η διατομεακότητα ή διατομεακισμός είναι μια έννοια που χρησιμοποιείται στην κοινωνιολογία και την πολιτική σκέψη, η οποία αναφέρεται στην κατάσταση των ανθρώπων που βιώνουν πολλές μορφές διαστρωμάτωσης, κυριαρχίας ή διακρίσεων ταυτόχρονα σε μια κοινωνία.	Patricia Hill Collins, *Intersectionality as Critical Social Theory: Intersectionality as Critical Social Theory*, Duke University Press, 2019
Καταπίεση	Η κοινωνική καταπίεση αναφέρεται στην καταπίεση που επιτυγχάνεται με κοινωνικά μέσα και έχει κοινωνική εμβέλεια – επηρεάζει ολόκληρες κατηγορίες ανθρώπων. Συμβαίνει κάθε φορά που μια ομάδα κατέχει την εξουσία πάνω σε μια άλλη στην κοινωνία μέσω του ελέγχου των κοινωνικών θεσμών, νόμων, εθίμων και κανόνων της κοινωνίας.	https://www.crrf-fcrr.ca/fr/bibliotheque/glossaire-fr-fr-1/item/27171-oppression-sociale
Νομιμοποίηση	Στο πλαίσιο της ΕΕ, κρατική διαδικασία με την οποία παρανόμως στους διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών απονέμεται νόμιμος κατάσταση.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf, σελ.315
Ξενοφοβία	Στάσεις, προκαταλήψεις και συμπεριφορές που απορρίπτουν, αποκλείουν και συχνά δυσφημούν πρόσωπα, με βάση την αντίληψη ότι είναι ξένοι ή ξένοι στην κοινότητα, κοινωνία ή εθνική ταυτότητα.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf, σελ.407
Αλλοφοβία	Αποστροφή προς την ετερότητα ή εχθρική συμπεριφορά προς άτομα από άλλη κουλτούρα ή θρησκεία.	http://www.encyclopedie.fr/definition/allophobie
Ισλαμοφοβία	Η Ισλαμοφοβία είναι ένας πολύσημος όρος, ο οποίος ετυμολογείται ως ο φόβος ή ο τρόμος του Ισλάμ, αλλά μπορεί επίσης να σημαίνει εχθρότητα προς το Ισλάμ ή τους Μουσουλμάνους, αν και δεν υπάρχει συναίνεση σήμερα.	Προσαρμόστηκεαπό La Commission nationale consultative des droits de l'Homme (CNCDH) στηνετήσιαέκθεσήτηςγιατο 2013
Κοινωνική πρόνοια	**(σ. ευεξία)** Η ευημερία μιας κοινότητας ή μιας κοινωνίας γενικότερα, αντανακλάται στην ευημερία των μεμονωμένων μελών της με ιδιαίτερη προσοχή σε θέματα υγείας και οικονομίας [προσαρμογή από το Λέξικο,	Προσαρμογή από Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, 2019, *Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση*, σελ. 197 &Merriam-Webster, 2022 &Cambridge Λεξικό, 2022.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	2022 &OxfordReference, 2022]. **Κοινωνική πρόνοια ή Σ. προστασία.** Το σύνολο των οργανωμένων δημόσιων (κρατικών/κυβερνητικών) ή ιδιωτικών υπηρεσιών, πολιτικών και προγραμμάτων που στοχεύουν στην πρόληψη, μείωση και εξάλειψη των οικονομικών και κοινωνικών ευπαθειών στη φτώχεια και τη στέρηση μειονεκτούντων ομάδων (φτωχοί, ασθενείς, ηλικιωμένοι κ.λπ.).	
Κράτος πρόνοιας (σύστημα)	Ένα πολιτικό σύστημα στο οποίο το κράτος αναλαμβάνει να προστατεύει την ατομική και συλλογική ευημερία των πολιτών του, ιδιαίτερα εκείνων που έχουν οικονομική ή κοινωνική ανάγκη, παρέχοντας μια σειρά από υπηρεσίες όπως υγειονομική περίθαλψη, ανεργία, εκπαίδευση, συντάξεις και άλλα επιδόματα πρόνοιας. ένα κράτος/έθνος/χώρα που χαρακτηρίζεται από τη λειτουργία του συστήματος του κράτους πρόνοιας, που χρηματοδοτείται τόσο από τη φορολογία όσο και από την εθνική ασφάλιση.	Προσαρμογή από το Λεξικό Cambridge, 2022&Λεξικό,2022 &Giddens, 2009, *Sociology*, p. 1137 &OxfordReference, 2022 &Merriam-Webster, 2022.
Ανθρώπινα δικαιώματα	**(*οπτική ανθρωπίνων δικαιωμάτων*)** Συμφωνημένα διεθνή πρότυπα που αναγνωρίζουν και προστατεύουν την αξιοπρέπεια και την ακεραιότητα κάθε ατόμου, χωρίς καμία διάκριση (Κύριο Γλωσσάρι Όρων της UNHCR). Τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν μέρος του εθιμικού διεθνούς δικαίου και ορίζονται σε μια ποικιλία εθνικών, περιφερειακών και διεθνών νομικών εγγράφων που γενικά αναφέρονται ως μέσα για τα ανθρώπινα δικαιώματα [EMN Γλωσσάρι, 2018, σελ. 195]. Ένα σύνολο βασικών δικαιωμάτων που θεωρούνται ότι ανήκουν σε όλα τα άτομα και τα οποία κάθε ανθρώπινο ον πρέπει να έχει δικαίωμα. αστικά και πολιτικά δικαιώματα: το δικαίωμα στη ζωή, τη δικαιοσύνη, την ελευθερία, την ελευθερία της έκφρασης ή την ελευθερία από παράνομη φυλάκιση, βασανιστήρια, εκτέλεση· κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά δικαιώματα: δικαίωμα συμμετοχής στον πολιτισμό, δικαίωμα στη πρόσβαση σε φαγητό, στην εργασία και στην εκπαίδευση.	Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, *Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο*, σελ. 19 &OxfordReference, 2022 &Merriam-Webster, 2022 &CambridgeΛεξικό, 2022 &Λεξικό, 2022.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

(Ανθρώπινα) δικαιώματα γυναικών	***(συν. ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών)***. Δικαιώματα που προάγουν μια θέση νομικής, πολιτικής και κοινωνικής ισότητας των γυναικών σε σχέση με τους άνδρες και της δίκαιης μεταχείρισης για τις γυναίκες, καθώς και για τους άνδρες, σε όλους τους τομείς της κοινωνίας. Τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών ως αναπαλλοτρίωτο, αναπόσπαστο και αδιαίρετο μέρος των οικουμενικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δηλαδή η αναγνώριση ότι τα δικαιώματα των γυναικών είναι ανθρώπινα δικαιώματα και ότι οι γυναίκες βιώνουν αδικίες αποκλειστικά λόγω του φύλου τους.	Προσαρμογή από το OxfordReference, 2022 & Λεξικό, 2022 &Cambridge Λεξικό, 2022 &Merriam-Webster, 2022. Προσαρμογή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004, *Γλωσσάρι όρων φύλου και ανάπτυξης*, σελ. 4 & Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, *Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο*, σελ. 31.
Προστασία (ανθρωπίνων) δικαιωμάτων	***Προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα (ΠΑΔ)***. Η ΠΑΔ είναι ένα εννοιολογικό πλαίσιο για τη διαδικασία της ανθρώπινης ανάπτυξης που βασίζεται κανονιστικά στα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στοχεύει λειτουργικά στην ***προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων***: αυτή η προσέγγιση συνεπάγεται συνειδητή και συστηματική προσοχή στα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλες τις πτυχές της ανάπτυξης. Ο στόχος της ΠΑΔ είναι να δώσει τη δυνατότητα στους ανθρώπους (κατόχους δικαιωμάτων) να πραγματοποιήσουν τα δικαιώματά τους και να ενισχύσει το κράτος (φορείς του καθήκοντος) να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντά τους ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι υποχρεώσεις των κρατών για τα ανθρώπινα δικαιώματα απαιτούν από αυτά να σέβονται, να προστατεύουν και να εκπληρώνουν τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών, μαζί με τα δικαιώματα των ανδρών και των αγοριών.	Προσαρμογή από τη UNICEF, 2017, *Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι…*, σελ. 9.
Χειραφέτηση/Απελευθέρωση	***(γυναικών α., μεταναστριών α.)*** Η δράση ή η διαδικασία χειραφέτησης, δηλαδή η απελευθέρωση από νομικούς, κοινωνικούς ή πολιτικούς περιορισμούς, δηλαδή από τον έλεγχο ή την εξουσία άλλου ατόμου· η ενέργεια ή η διαδικασία	Προσαρμογή από το OxfordReference, 2022 & Λεξικό, 2022 &Merriam-Webster, 2022 &Cambridge Λεξικό, 2022. ***Γυναικεία/γυναικεία χειραφέτηση ή απελευθέρωση των γυναικών***: η

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	απελευθέρωσης από νομικούς, κοινωνικούς ή πολιτικούς περιορισμούς και παροχή κοινωνικής ή πολιτικής ελευθερίας και δικαιωμάτων (συν. απελευθέρωση, π.χ. χειραφέτηση από τη δουλεία). η πράξη της απελευθέρωσης από οποιαδήποτε ελεγκτική επιρροή, όπως παραδοσιακά ήθη ή πεποιθήσεις.	δράση ή η διαδικασία για την επίτευξη της ισότητας για τις γυναίκες σε όλους τους τομείς της κοινωνίας (π.χ. *το κίνημα απελευθέρωσης των γυναικών*) Προσαρμογή από το Λεξικό του Cambridge, 2022.
Ισότητα των φύλων	***(συν. Ισονομία/ισοτιμία των φύλων, ισότητα φύλων, σεξουαλική ισότητα).*** Η πράξη της ίσης μεταχείρισης γυναικών και ανδρών: η ισότητα των φύλων δεν συνεπάγεται ότι οι γυναίκες και οι άνδρες είναι το ίδιο, αλλά ότι έχουν ίση αξία και ότι πρέπει να τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης. Η κατάσταση στην οποία η πρόσβαση σε δικαιώματα ή ευκαιρίες δεν επηρεάζεται από το φύλο. Η έννοια ότι οι γυναίκες και οι άνδρες, τα κορίτσια και τα αγόρια έχουν ίσες συνθήκες, μεταχείριση και ευκαιρίες για να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αξιοπρέπειά τους και να συμβάλουν και να επωφεληθούν από την οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική ανάπτυξη.	Cambridge Λεξικό, 2022. Oxford Reference, 2022; Lexico, 2022. UNICEF, 2017, *Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι…*, σελ. 3.
Ανισότητα των φύλων	Οι διαφορές στο καθεστώς, τη δύναμη και το κύρος που έχουν οι γυναίκες και οι άνδρες σε ομάδες, συλλογικότητες και κοινωνίες.	Giddens, 2009, *Sociology*, p. 1119.
Οπτική του φύλου	**(*σε σπουδές σχετικά με την μετανάστευση*)** Η οπτική του φύλου αναγνωρίζει ότι οι διαφορές στις εμπειρίες ζωής με βάση το φύλο συχνά οδηγούν σε κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές και άλλες ανισότητες για τις γυναίκες και τα κορίτσια: Εφαρμόζεται στην ανάπτυξη πολιτικής και στην παροχή υπηρεσιών, η οπτική του φύλου μπορεί να συμβάλει στην προώθηση θετικών αλλαγών στη ζωή τους. Συνεπάγεται περαιτέρω συνείδηση του φύλου που αναγνωρίζει τη συνάφεια του φύλου στις πολλαπλές κοινωνικές του διαστάσεις και περιλαμβάνει, τόσο ως έννοια όσο και ως δράση, «τη γνώση και την κατανόηση των διαφορών στους	Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, *Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο*, σελ. 19. (CambridgeΛεξικό, 2022)Προσαρμογή απόLapov, Campani, 2017, σελ. 91-92. Προσαρμογή από Morokvasic, 1984, σελ. 899.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	ρόλους και τις σχέσεις μεταξύ γυναικών και ανδρών, ειδικά στο χώρο εργασίας». Όσον αφορά την έρευνα και την ανάλυση, η οπτική του φύλου συνεπάγεται ***αύξηση της ευαισθητοποίησης*** σχετικά με την προκατάληψη των ανδρών στην έρευνα για τη μετανάστευση και την αναγνώριση των μεταναστριών ως ενεργών συμμετεχόντων.	
Στερεότυπο (α) (κοινωνικά)	Μια προκατασκευασμένη, τυποποιημένη, σταθερή και άκαμπτη νοητική εικόνα ή χαρακτηρισμός που χρησιμοποιείται για να περιγράψει ένα άτομο ή μια ομάδα ανθρώπων ή καλύτερα την τάξη, τον τύπο ή την κοινότητα στην οποία ανήκουν: ένα στερεότυπο υποδηλώνει μια υπεραπλουστευμένη γνώμη, προκατειλημμένη στάση ή άκριτη κρίση που μπορεί να οδηγήσει σε αντιμετωπίζοντας τους ανθρώπους με συγκεκριμένο τρόπο (π.χ. σεξουαλικά και φυλετικά στερεότυπα, το στερεότυπο της γυναίκας ως φροντιστή). Αποδίδεται σε μια συγκεκριμένη εθνική/εθνική, πολιτιστική ή φυλετική ομάδα, ένα τέτοιο γενικευμένο σύνολο χαρακτηριστικών και χαρακτηριστικών γεννά ψευδείς προσδοκίες ότι τα μεμονωμένα μέλη της ομάδας θα συμμορφωθούν με αυτά.	Προσαρμογή απόMerriam-Webster, 2022 &CambridgeΛεξικό, 2022 &Λεξικό,2022 &OxfordReference, 2022 &Giddens, 2009, *Sociology*, p. 1134 &Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004, *Γλωσσάρι όρων φύλου και ανάπτυξης*, σελ. 5. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, *Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο*, σελ. 28.
Στερεότυπο με βάση το φύλο (στερεότυπο φύλου)	***(συν. στερεότυπα για το ρόλο του φύλου, σεξουαλικά στερεότυπα)***. Γενίκευση των διαφορών με βάση το φύλο που βλέπουν ορισμένες στάσεις, συναισθήματα και συμπεριφορές ως χαρακτηριστικό του τι σημαίνει να είσαι γυναίκα ή άνδρας, δηλαδή η υπόθεση ότι ορισμένοι κοινωνικοί ρόλοι, συμπεριφορές και επαγγέλματα πρέπει να περιορίζονται σε μέλη ενός φύλου. Τα στερεότυπα φύλου μπορεί να είναι αρνητικά (π.χ. *οι γυναίκες είναι κακοί οδηγοί, οι άντρες δεν μπορούν να αλλάξουν πάνες*) και καταφατικά (π.χ. *οι γυναίκες φροντίζουν καλύτερα, οι άνδρες είναι ισχυρότεροι*): τα στερεότυπα των ανδρών είναι συνήθως πιο θετικά από τα στερεότυπα των γυναικών, καθώς θεωρούνται οι άνδρες πιο ανεξάρτητη και με μεγαλύτερη φυσική αντοχή. Τα αρνητικά στερεότυπα για τις	Προσαρμογή από OxfordReference, 2022 &UNICEF, 2017, *Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι…*, σελ. 5 & Encyclopedia.com, 2019.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	γυναίκες έχουν συνήθως τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες σε μια κοινωνία λόγω της έλλειψης αυτοσεβασμού και αυτοπεποίθησης που μεταδίδεται στις γυναίκες από τις κοινωνικές προκαταλήψεις. Τα στερεότυπα για το φύλο καθίστανται επιβλαβή όταν περιορίζει την ικανότητα του ατόμου να κάνει τις επιλογές της ζωής του, όπως εκπαίδευση, επαγγελματική πορεία ή προσωπικές ικανότητες (βλ. επίσης, π.χ. *εργαζόμενοι και οι υπάλληλοι αρχειοθέτησης πρέπει να είναι γυναίκες*).	
Προκατάληψη	Η κατοχή προκατασκευασμένων ιδεών για ένα άτομο ή ομάδα, ιδέες που είναι ανθεκτικές στην αλλαγή ακόμη και ενόψει νέων πληροφοριών. Η προκατάληψη μπορεί να είναι είτε θετική είτε αρνητική. Τις περισσότερες φορές, μια προκατάληψη αποτελείται από δυσμενείς ή μεροληπτικές συμπεριφορές έναντι ατόμων διαφορετικών κατηγοριών: φυλετικές, σεξουαλικές και άλλα είδη προκατάληψης μπορεί να υπάρχουν σε επίπεδο προσωπικών σχέσεων και ατομικής συμπεριφοράς, καθώς και να θεσμοθετηθεί ως νομική ή διοικητική πολιτική.	Giddens, 2009, *Sociology*, p. 1128. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009*, Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο*, σελ. 22.
Προκατάληψη με βάση το φύλο	***(syn. προκατάληψη του φύλου, μεροληψία λόγω φύλου)*** Οι διαφορές ρόλων των φύλων αντικατοπτρίζουν προκαταλήψεις ή μεροληψίες, δηλαδή μια αρνητική στάση απέναντι στους άλλους που βασίζεται σε κοινωνικά στερεότυπα για τις γυναίκες και τους άνδρες και σε μια προκατάληψη για τα άτομα εκείνα που δεν έχουν προηγούμενη γνώση ή εμπειρία. Η προκατάληψη του φύλου, δηλαδή η άδικη διαφορά στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι γυναίκες και οι άνδρες (μεροληπτική συμπεριφορά λόγω φύλου), έχει ως αποτέλεσμα να ευνοείται εύκολα το ένα φύλο έναντι του άλλου, συνήθως άνδρες και αγόρια έναντι των γυναικών και των κοριτσιών.	Προσαρμογή από Encyclopedia.com, 2019. Προσαρμογή από CambridgeΛεξικό, 2022 UNICEF, 2017, *Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι…*, σελ. 3.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Εκμετάλλευση με βάση το φύλο	***Εκμετάλλευση***. Μια κοινωνική ή θεσμική σχέση στην οποία η μια ομάδα ωφελείται σε βάρος της άλλης μέσω μιας ανισορροπίας στην εξουσία. Η πράξη εκμετάλλευσης κάτι ή κάποιου, ειδικότερα η πράξη εκμετάλλευσης άδικου πλεονεκτήματος άλλου προς όφελός του (π.χ. σεξουαλική εκμετάλλευση, καταναγκαστική εργασία ή υπηρεσίες, επαιτεία, δουλεία ή πρακτικές παρόμοιες με τη δουλεία, την υποτέλεια, την εκμετάλλευση εγκληματικών δραστηριοτήτων , η αφαίρεση οργάνων κ.λπ.) (πηγή: Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση, 2. Aufl., 2011).	Giddens, 2009, *Sociology*, p. 1118. Προσαρμογή από ΕΜΝ Γλωσσάρι, 2018, σελ. 151. Η σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση είναι μια μορφή βίας με βάση το φύλο [PSEA].
Έμφυλη βία	***ΕΒ(συν. έμφυλη βία, βλάβη με βάση το φύλο)***. Ένας γενικός όρος για κάθε επιβλαβή πράξη που διαπράττεται ενάντια στη θέληση ενός ατόμου και βασίζεται σε κοινωνικά αποδιδόμενες διαφορές φύλου. Η φύση και η έκταση συγκεκριμένων τύπων έμφυλης βίας ποικίλλει ανάλογα με τους πολιτισμούς, τις χώρες και τις περιοχές. αυτές οι πράξεις μπορούν να συμβούν δημόσια ή ιδιωτικά. Τα παραδείγματα περιλαμβάνουν πράξεις που προκαλούν σωματική, σεξουαλική ή ψυχική βλάβη ή ταλαιπωρία. απειλές τέτοιων πράξεων, εξαναγκασμός και άρνηση πόρων, ευκαιριών ή υπηρεσιών· αναγκαστικός/πρόωρος γάμος και άλλες στερήσεις της ελευθερίας· σεξουαλική βία, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης/κακομεταχείρισης, της εμπορίας ανθρώπων και της καταναγκαστικής πορνείας· ενδοοικογενειακή βία; επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές όπως ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων, οι δολοφονίες τιμής και η κληρονομιά χηρών. Η βία με βάση το φύλο χρησιμοποιείται συχνά στο ίδιο πλαίσιο με τη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών (*Βία κατά των Γυναικών, ΒκΓ*), ωστόσο θα πρέπει να σημειωθεί ότι η	Προσαρμογή από Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, *Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση,* σελ. 81&UNICEF, 2017*, Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι…,* σελ. 2.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	βία με βάση το φύλο μπορεί να επηρεάσει οποιονδήποτε.	
Προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου	***Ευαίσθητη ως προς στο φύλο.*** Αντιμετωπίζοντας και λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου***.*** ***Ευαισθησία ως προς το φύλο:*** η ικανότητα αναγνώρισης, ανάδειξης και αποκατάστασης υφιστάμενων διαφορών, ζητημάτων και ανισοτήτων μεταξύ των φύλων και η ενσωμάτωσή τους σε στρατηγικές και δράσεις ·βαθμός ενσωμάτωσης της προοπτικής του φύλου σε δράσεις και πολιτικές, δηλαδή αντιμετώπιση των κανόνων φύλου, των ρόλων και της πρόσβασης σε πόρους στο βαθμό που απαιτείται για την επίτευξη καθορισμένων αναπτυξιακών στόχων.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004, *Γλωσσάρι όρων φύλου και ανάπτυξης*, σελ. 4. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, *Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο*, σελ. 13-14, 17.
Εκπαίδευση που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου	***Ισοτιμία στην εκπαίδευση.*** Αναφέρεται σε ισοδύναμα ποσοστά ανδρών και γυναικών σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα (σε σχέση με τον πληθυσμό ανά ηλικιακή ομάδα). Η ισοτιμία είναι απαραίτητη αλλά όχι επαρκής για την επίτευξη της ισότητας των φύλων. ***Στόχος 4: Ποιοτική Εκπαίδευση:*** καθολική πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση, από την προσχολική έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, με ειδική εντολή για την αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων που υπονομεύουν την πρόσβαση σε εκπαιδευτικές ευκαιρίες. Εξαλείψτε τις ανισότητες μεταξύ των φύλων σε όλα τα επίπεδα και βεβαιωθείτε ότι οι εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις είναι ευαίσθητες ως προς το φύλο για τη δημιουργία αποτελεσματικών περιβαλλόντων μάθησης. Το ψήφισμα 70/138 της Γενικής Συνέλευσης σημείωσε ότι το ίσο δικαίωμα των κοριτσιών σε ποιοτική εκπαίδευση είναι κεντρικό στοιχείο της ατζέντας για την αειφόρο ανάπτυξη.	UNICEF, 2017, *Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι…*, σελ. 6. UNICEF, 2017, *Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι…,* σελ. 10.
Πολιτικές που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου	***(συν. πολιτικές που λαμβάνουν υπόψη το φύλο, πολιτικές για το φύλο)***. Πολιτικές που γνωρίζουν και	Προσαρμογή από UNICEF, 2017, *Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι…,* σελ. 5. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009,

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	αντιμετωπίζουν τις διαφορές των φύλων. ***Πολιτικές που λαμβάνουν υπόψη το φύλο***: οι πολιτικές που αναγνωρίζουν ότι οι γυναίκες (όπως και οι άνδρες) είναι φορείς ανάπτυξης και ότι συχνά περιορίζονται με διαφορετικό τρόπο από τους άνδρες, πράγμα που σημαίνει ότι οι ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και οι προτεραιότητές τους μπορεί να διαφέρουν και μερικές φορές να συγκρούονται. ***Σχεδιασμός φύλου***: μια προσέγγιση σχεδιασμού που αναφέρεται στη διαδικασία σχεδιασμού αναπτυξιακών προγραμμάτων και πολιτικών που είναι ευαίσθητα ως προς το φύλο, που σημαίνει αναγνώριση και συνεκτίμηση του αντίκτυπου των διαφορετικών ρόλων που διαδραματίζουν οι γυναίκες και οι άνδρες στην κοινωνία και το γεγονός ότι συχνά έχουν διαφορετικούς ανάγκες στην κοινότητα ή τον τομέα-στόχο.	*Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο*, σελ. 14-15. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, *Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο*, σελ. 14 &UNICEF, 2017, *Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι…*, σελ. 5.
Μετανάστρια ως παθητικό θύμα	Ο ρόλος της υπηρεσίας είναι ιδιαίτερα ζωτικής σημασίας για μια έμφυλη περιγραφή της μετανάστευσης, καθώς συχνά υποτίθεται ότι οι γυναίκες «ακολουθούν» τους άνδρες και ο ρόλος τους στη μετανάστευση είναι αντιδραστικός και όχι προληπτικός, καθώς η μετανάστευση αντιμετωπίζεται ως φαινόμενο που περιλαμβάνει τους άνδρες μόνο ως ενεργούς φορείς. Κοιτάζοντας πίσω, ορισμένες έρευνες φαίνεται να έχουν εμμονή με την οικονομία και την τάξη αποκλείοντας άλλους παράγοντες, ενώ κάποιες άλλες έδωσαν προσοχή στα θέματα φύλου [προσαρμογή από Kofman, Phizacklea, Raghuram, Sales, 2001, σελ. 23]. Μια τέτοια στερεότυπη άποψη ενισχύει την έννοια των μεταναστριών ως παθητικών πρακτόρων, δηλαδή «οπαδών» και «εξαρτώμενων», των οποίων η απασχόληση (όπου εμφανίζεται) γίνεται επίσης δευτερεύουσας σημασίας.	Προσαρμογή από Morokvasic, 1984, σελ. 897 &Kofman, 1999, σελ. 273.
Η μετανάστρια ως ενεργό υποκείμενο	**(*παράγοντας της μεταναστευτικής της εμπειρίας*)** Η πράξη της θεώρησης της κατάστασης των μεταναστριών ως ενεργών	Προσαρμογή από Morokvasic, 1984, σελ. 895, 899 &Kofman, 1999, σελ. 270, 273-274, 286.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	συμμετεχόντων στις μεταναστεύσεις. Αυτή η αλλαγή στην αντίληψη και την αναγνώριση των ρόλων οφείλεται στην διέγερση του ενδιαφέροντος για τις μετανάστριες από την έρευνα και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και στην αυξανόμενη συνειδητοποίηση της προκατάληψης των ανδρών στην έρευνα για τη μετανάστευση: οι προκύπτουσες αναφορές συμβάλλουν στην αποκατάσταση της ανισορροπίας και στην απεικόνιση ενεργών μεταναστριών που αναπτύσσουν μεμονωμένες στρατηγικές και συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων του νοικοκυριού. Μια τέτοια προσέγγιση υποστηρίχθηκε περαιτέρω με την παρατήρηση μεμονωμένων γυναικών που διαχειρίζονται το δικό τους πρόγραμμα μετανάστευσης ως ενεργά άτομα.	
Διπλή (ή Τριπλή) απομόνωση & περιθωριοποίηση και καταπίεση	**(*των γυναικών μεταναστριών*)** Το φύλο και η εθνικότητα, καθώς και η ενασχόληση με την οικιακή εργασία, που στερούνται κοινωνικής αναγνώρισης, καθιστούν τις μετανάστριες υποταγμένες σε μια τριπλή περιθωριοποίηση: κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική. Σε αυτόν τον τομέα, ο επαγγελματικός διαχωρισμός καταλαμβάνει μια ιδιαίτερη θέση, που σημαίνει: τη συγκέντρωση γυναικών και ανδρών σε διαφορετικούς τύπους και επίπεδα δραστηριότητας και απασχόλησης, με τις γυναίκες να περιορίζονται σε ένα στενότερο φάσμα επαγγελμάτων (οριζόντιος διαχωρισμός) από τους άνδρες και στο χαμηλότερο βαθμοί εργασίας (κάθετος διαχωρισμός)	Campani, 2007, σελ. 5. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004, *Γλωσσάρι όρων φύλου και ανάπτυξης*, σελ. 4.
Οι διαφορές των μεταναστριών	**(*η συνθήκη του να είναι κανείς μετανάστης και γυναίκα*)** Μια προσέγγιση εξέτασης της ποικιλομορφίας των εμπειριών των μεταναστριών και των τρόπων με τους οποίους η τάξη, η φυλή/εθνικότητα, η εργασία και άλλες μεταβλητές διασταυρώνονται με το φύλο: αυτοί και άλλοι παράγοντες είναι όλοι σημαντικοί ενώ αντιμετωπίζονται οι μετανάστριες στη διπλή τους κατάσταση να είναι μετανάστριες και γυναίκα ως αφετηρία	Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, *Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο*, σελ. 31-32.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	των διαφορετικοτήτων τους.	
Φυλή	Υπάρχει στις μέρες μας μια ευρεία επιστημονική συναίνεση για την ανυπαρξία φυλής με βιολογική έννοια. Ο όρος φυλή χρησιμοποιείται στην καθημερινή γλώσσα με μια ευρύτερη έννοια που αναφέρεται σε εθνότητες και κοινωνική ομάδα με κοινή καταγωγή. Η έννοια της εθνότητας έχει οριστεί ευρέως από την ανθρωπολογία, αναφερόμενη επίσης σε χαρακτηριστικά που αποδίδονται είτε από την εξω-ομάδα ή/και την ενδο-ομάδα, αλλά πάντα σχετίζονται με την πολιτιστική ιστορία και τις σχέσεις ετερότητας, περισσότερο με στατικές φυσικές διαφορές μεταξύ των ομάδων.	Αμερικανική Ένωση Φυσικών Ανθρωπολόγων (2019). «Δήλωση AAPA για τη φυλή και τον ρατσισμό». Αμερικανική Ένωση Φυσικών Ανθρωπολόγων.Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 ένα εργαλείο για καλύτερη συγκρισιμότητα που παράγεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης. Ανακτήθηκεστις 3 Μαρτίου 2022. Barth, F. (1970). *Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organisation of Culture Difference*. London: George Allen & Unwin. Comité para la Eliminación de la Discriminación Racial, Recomendación general relativa al artículo 1 de la Convención (1999), anexo 5 al informe del Comité para la Eliminación de la Discriminación Racial, documento A/54/18 de las NacionesUnidas, párr. 1; Oficina del Alto Comisionado de las NacionesUnidas para los Refugiados (ACNUR), Manual y Directrices sobreProcedimientos y Criterios para Determinar la Condición de Refugiado (2011), documento HCR/1P/4/Spa/Rev.3 del ACNUR
Ρατσιμός	Οποιαδήποτε θεωρία, δόγμα, ιδεολογία ή ομάδα ιδεών που υποστηρίζει την ανωτερότητα μιας ομάδας ανθρώπων έναντι των άλλων, με βάση τα πολιτισμικά, εθνικά σωματικά χαρακτηριστικά τους.	Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 ένα εργαλείο για καλύτερη συγκρισιμότητα που παράγεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM) (2019):

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

		Γλωσσάρι του IOM για τη Μετανάστευση. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Διαμερικανική Σύμβαση κατά του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων και των συναφών μορφών μισαλλοδοξίας (εγκρίθηκε στις 5 Ιουνίου 2013 και ισχύει από τις 11 Νοεμβρίου 2017), άρθ. 1, παράγρ. 4.
Διαχωρισμός	Η πράξη με την οποία ένα άτομο ή μια ομάδα διαχωρίζεται από άλλα με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, την εθνικότητα ή την εθνική καταγωγή.	Berry, J. W. (2007). Acculturation strategies and adaptation. In J. E. Lansford, K. Deater-Deckard, & M. H. Bornstein (Eds.), *Immigrant families in contemporary society* (pp. 69–82). GuilfordPress. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 ένα εργαλείο για καλύτερη συγκρισιμότητα που παράγεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας (ECRI): Σύσταση γενικής πολιτικής αριθ. 7: Εθνική νομοθεσία για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων
Κοινωνική ταυτότητα μετανάστριας	**(κοινωνικές, πολιτιστικές, οικονομικές και άλλες συνθήκες)** Μπορούμε να κατανοήσουμε την κατασκευή κοινωνικής ταυτότητας ως μια δράση που στοχεύει στον ορισμό ή τον χαρακτηρισμό του εαυτού μας και συχνά σε σχέση με τα συναισθήματα του ανήκειν και της προσκόλλησης σε διαφορετικές ομάδες (οικογένεια, πολιτισμική ομάδα, φύλο, κ.λπ.). Η δράση της ταύτισης εκτελείται συχνά μέσω αφηγήσεων, οι οποίες προσφέρουν νόημα σε τροχιές ζωής που έχουν γνωρίσει σημεία καμπής, όπως η μετανάστευση. Η κοινωνική ταυτότητα ενός ατόμου δομείται επίσης σε διάλογο με κοινωνικές κατηγορίες. Υπό αυτή την έννοια, η κοινωνική ταυτότητα μιας μετανάστριας ενσωματώνει κοινωνικές κατηγορίες και σχήματα που	Abrams, D., & Hogg, M. A. (1990). An introduction to the social identity approach. Social identity theory: Constructive and critical advances, 1-9. Benwell, B. (2006). Discourse and identity. Edinburgh University Press. De Fina, A. (2003). Identity in narrative. A study of immigrant discourse, 251. Harré, Rom; Moghaddam, Fathali M. (2015). "Positioning Theory". *The International Encyclopedia of Language and Social Interaction:* 1–9. Macías-Gómez-Estern, B. & Vasquez, O. (2015): Identity construction in narratives of migration. In Hansen, Jensen &

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	σχετίζονται με το φύλο, τη μετανάστευση και τις κοινωνικο-πολιτισμικές και οικονομικές συνθήκες, καθώς αναπαράγονται ή αντιστέκονται στη δική της πρακτορική προσωπική αφήγηση και την **καθημερινή της τοποθέτηση.**	Berliner (Eds.): *Conceptual and applied approaches to self in culture in mind.*AalborgUniversityPress. Aalborg.
Πολιτισμική ικανότητα	**(*στις σπουδές σχετικά με την μετανάστευση και στις κοινωνικές υπηρεσίες*)** Τα πρότυπα ορίζουν την πολιτιστική ικανότητα ως τη διαδικασία μέσω της οποίας άτομα και συστήματα σχετίζονται με σεβασμό και αποτελεσματικότητα με ανθρώπους όλων των πολιτισμών, γλωσσών, τάξεων, εθνοτικών καταβολών, θρησκειών και άλλων παραγόντων διαφορετικότητας με τρόπο που αναγνωρίζει, επιβεβαιώνει και εκτιμά την αξία των ατόμων , οικογενειών και κοινοτήτων, προστατεύοντας και διαφυλάσσοντας την αξιοπρέπεια του καθενός. Η πολιτιστική ικανότητα μπορεί να αναπτυχθεί μέσω της διαπολιτισμικής εμπειρίας και σχετίζεται με την «αποφυσικοποίηση» και τη συνείδηση των δικών τους πολιτισμικών αξιών και πρακτικών.	Ann Marie Garran & Lisa WerkmeisterRozas (2013) Cultural Competence Revisited, Journal of Ethnic and Cultural Diversity in Social Work, 22:2, 97-111, DOI: 10.1080/15313204.2013.78533 Lalueza J.L. &Macías-Gómez-Estern, B. (2020): Border crossing. A service-learning approach based on transformative learning and cultural-historical Psychology (Cruzando la frontera. Una aproximación al aprendizajeserviciodesde el aprendizajetransformativo y la psicologíahistórico-cultural), *Culture and Education, 32*(3), 556-582 https://doi.org/10.1080/11356405.2020.1792755. Macías-Gómez-Estern, B. (2021). Critical Psychology for Community Emancipation: Insights from Socio-educative Praxis in Hybrid Settings. In *New Waves in Social Psychology* (pp. 25-54). Palgrave Macmillan, Cham.
Κοινωνικές ευκαιρίες	Γενικά χρησιμοποιείται για να αναφέρεται στην ιδέα ότι οι άνθρωποι έχουν διαφορετικές αναπτυξιακές αντικειμενικές δυνατότητες με βάση το περιβάλλον στο οποίο αναπτύσσονται και συμμετέχουν. Έχει να κάνει με τη διαφορετική πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη, κοινωνική πρόοδο, οικονομική υποστήριξη, κοινωνικό κεφάλαιο, αναψυχή κ.λπ. Οι κοινωνικές ευκαιρίες μπορεί να είναι δύσκολο να μετρηθούν καθώς σχετίζονται με υποκειμενικά καθορισμένες επιθυμίες και ανάγκες.	Elster, J. (2019). *Tuercas y tornillos Una introducción a los conceptosbásicos de las cienciassociales.* SantaFe, Asociación Civil MirameBien, 2019.
Κοινωνική ισότητα	Η κοινωνική ισότητα έχει χρησιμοποιηθεί με διαφορετικές έννοιες ανάλογα με τον	Ιστοσελίδα του Ινστιτούτου Κοινωνικής Ισότητας της

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

	τομέα στον οποίο εφαρμόζεται αυτός ο όρος (υγεία, εκπαίδευση, νομικά, οικονομικά, ψυχολογία κ.λπ.). Σχετίζεται με τη δίκαιη και ισότιμη πρόσβαση σε όλους τους πόρους και τη διανομή των μέσων. Αυτό περιλαμβάνει την εξέταση διαφορετικών κατηγοριών πόρων, που σχετίζονται όχι μόνο με τα χρηματοοικονομικά αγαθά, αλλά και με το κοινωνικό κεφάλαιο, το κοινωνικό κλίμα, τη συμμετοχή, τα δίκτυα βοήθειας, τους συναισθηματικούς δεσμούς, τις σχέσεις και την κοινότητα και την προσωπική ευημερία.	Μελβούρνης https://socialequity.unimelb.edu.au/stories/what-is-social-equity. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022.
Μετανάστευση	Στο παγκόσμιο πλαίσιο, η πράξη της άφιξης σε μια περιοχή και της παραμονής για μια περίοδο αρκετά μεγάλη ώστε να την κάνει την κύρια κατοικία της. Στο πλαίσιο της ΕΕ, η ενέργεια με την οποία ένα άτομο εγκαθιστά τη συνήθη διαμονή του στην επικράτεια κράτους μέλους της ΕΕ για περίοδο που είναι ή αναμένεται να είναι τουλάχιστον 12 μήνες, αφού προηγουμένως διέμενε συνήθως σε άλλο μέλος της ΕΕ κράτος ή τρίτη χώρα.	Castles, S. (1998). *The age of migration: International population movements in the modern world.* Macmillan International Higher Education. ΕυρωπαϊκόΔίκτυοΜετανάστευσης (2018). ΆσυλοκαιΜετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 ένα εργαλείο για καλύτερη συγκρισιμότητα που παράγεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM) (2019): Γλωσσάρι του IOM για τη Μετανάστευση. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022.
Κοινωνική ένταξη	Ορισμός στο πλαίσιο της ΕΕ, πλαίσιο για την ανάπτυξη εθνικής στρατηγικής, καθώς και για τον συντονισμό πολιτικών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, σε θέματα που σχετίζονται με την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.	Αναπτύχθηκε από το EMN από τον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ΓΔ Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Κοινωνικός αποκλεισμός	Στο πλαίσιο της ΕΕ, μια κατάσταση κατά την οποία ένα άτομο εμποδίζεται (ή αποκλείεται) να συνεισφέρει και να επωφεληθεί από την οικονομική, κοινοτική και κοινωνική πρόοδο.	Αναπτύχθηκε από το EMN από τον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ΓΔ Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης Ευρωπαϊκό Δίκτυο

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

		Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. https://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/sf_social_inclusion_en.pdf

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.